БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 16 (9770) | 1962 оной январиин 19, пятница | Сэн 2 мүнгэн

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮЛЭ УЛАМ ХҮСЭТЭЙГӨӨР БАДАРУУЛАЯ!

...ад түмэнэй уран ...лигэй хүгжэлтэ

...н агууехэ культурна ре...шиндхэхы шатада оробо. **...обществын ухаан бодо..., арад зоной бэлиг шада...р хүгжэн бадардаг.**

...замда шэлжэн орохо үедэ ...ухы хэрэг культурын ...инуудта илангаяа аша... обществын бүхы гэшүүд ...э хүгжөөхэ аргатай бо... КПСС-эй Программа соо ...Хүдэлмэриин үдэрэй хо...и зоной ажана байдалай ...байжаржа байхада совет ...өөрынгөө бэлиг шадаба...талаһаань хүгжөөхэ таа...рхэ байдал бии болгогдо...бал, хүн зоной уран бэ...өөхэ арга нүхэсэл бии ...ет хүнүүдэй соёл куль...р урган хүгжэхэдэ ажа... горьтойгоор дээшэлдэг, ...йгуулалтын бүхы асуу... ажалшадай эдэбхи һай... коммунизмда ажаһууха ...е хүмүүжүүлэн гаргахада ...болодог.

...ороной хэдэн миллион ...бэдынгөө уран бэлигые ...ан һайханай самодея... хүгжөөнэ. 600 мянга ту...ческа, хорой, хатарай, ...бусадшье уран һайханай ...ностиин коллективүүд ...эй. Тэндэ 9 миллион га...аадана. Һайн дуратанай ... симфоническа оркестр... ...трафическа, оперно сту...ил олон болоко байнхай. ...тивүүд ехэ амжалта...ана. Кремлиин театрын ... һайн дуратанай театр... ансамбльнууд наада гар... ушар тэдэ коллективүү...ануудые тодорхойгоор ...һайн дураараа зурагша...зна выставкэ һаяшаг ехэ ...аар Москвада үнгэргэг... 5 мянга гаран зохёол та... Бүри мүнөө коммунис ...хүнэй хүмүүжүүлэгдэн ...байһаниие энэ выставкэ ...

...һайханай самодеятельнос...орилгонь юун бэ гэхэдэ, ...мэдэсээ ажалшадай дээ...нь, бэлигтэнэй уран бэ...өөхэдэнь, оюун бодолойн...арьбадхахадань туһалха ...н һайханай коллекти...адагшад предприяти, та...рилга дээгүүр ажаллаад, ...га, болбосон ёһоор үнгэр...гэдэг байна. Энэнь уран һайханай самодеятельностиин шухала илгаань болоно.

Гэбэшье зарим газарта энэ гол зорилгонь хараада абтадаггүй. Олониитын уран һайханай самодеятельностиин удха, шэнжэдэ харша хэрэг заримдаа бэелүүлэгдэдэг байна бшуу. Уран һайханай самодеятельностиин зарим коллективүүд имагтал концерт, наада гаргаад лэ ябаха ажалтай болошодог. Тиигэжэ иимэ коллективэй гэшүүд аша үрэ үгэдэг ажалһаа сүлөөлэгдэшэдэг. Энэ мэтээр хахад мэргэжэлтэй болохо харгы замда тэдэнэр ородог. Армениин арадай зарим театрнууд культурын ордонуудай, клубуудай финансова түсэбүүдые дүүргэхын түлөө ажалладаг. Эдэ театрнуудта тусхай аппарат бии болгогдодог, актернууд наада гаргаһанайнгаа түлөө түлөөһэ абадаг байба. Шалгалта хэхэдэ иимэ ушар тодорхойлогдоо.

Олониитын уран һайханай самодеятельностиие ёһотой мэргэжэлтэ искусствотай зэргэсүүлэн ябуулаад байхада обществын уран бэлигэй баялиг элбэгжэхэ, хүгжэхэ байна гээд КПСС-эй Программа дотор заагдана. Тиимэһээ мэргэжэлтэ театрнууд, хүгжэмэй бусадшье зохёохы ажалтай коллективүүд, искусствын мастернууд, уран һайханай самодеятельностьдэ хабаадагшадта үдэр бүри туһаламжа хүргэхэ уялгатай.

Зүгөөр бодото байдалые хаража үзэхэдэ, иимэ туһаламжа ёһотойгоор хэгдэнэгүй.

Уран һайханай самодеятельностиие хүгжөөлгэдэ мэргэжэлтэй хүтэлбэрилэгшые бэлдэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Уран һайханай самодеятельность, илангаяа хүдөө нютагуудта, иимэ хүтэлбэрилэгшэдөөр ехээр дуталдана. Зарим театрнууд, жэшээнь, Ленинградай, Новосибирскын театрнууд хүдөө нютагуудта уран һайханай коллективүүдые эмхидхээд, тэдээндээ туһаламжа хүргэнэ. Бага театр, М. С. Шепкинэй нэрэмжэтэ училищи гайхамшагтай үүсхэл гаргаа. Москвагай областиин Красногорско районой Спас тосхондо хоёр жэлэй театральна студи колхознигуудта тэдэнэр нээгээ бшуу. Уран һайханай самодеятельностиин хүтэлбэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, бэлдэхэ хэрэгтэ театрнууд, зохёохы ажалтай организацинууд туһалдаг. Энэмнай бүрил шухала, ашатай туһатай хэрэг байна.

Ставрополиин хизаарай драматическа театрын дүй дүршэл һайшаамаар, тэраниие дэлгэрүүлмээр. Энэ театр хизаарай уран һайханай коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ тусхай семинар нээбэ.

Театрын түүхын, теориин асуудалнуудаар семинарта хабаадагшадта лекцинүүд уншагдаа. Режиссер болохо дуратай хүнүүд театрын режиссер-зохёон табигшадтай хамта шэнэ зүжэгүүдые бэлдэдэг, эдэ мэргэжэлтэдэй дүй дүршэлые халан абадаг байха юм. А. В. Луначарскиин нэрэмжэтэ театральна искусствын Гүрэнэй институт ниитэ олоной эдэбхеэр хоёр жэлэй курсануудые уран һайханай самодеятельностиин хүтэлбэрилэгшэдтэ нээбэ. Хэрбээ оронойнмнай бүхы театрнуудай, хүгжэмэй училищи, һургуулинуудай, театральна тусхай һургуулинуудай уран һайханай самодеятельностиин үсөөхэн бүлэг хүтэлбэрилэгшэдые бэлдэлгэдэ туһалха, тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ гээшые ниитымнай уялга гээд тоолодог һаань, гайхамшагта үрэ дүн түйлагдаха һэн!

Зохёохы ажалтай союзууд уран һайханай самодеятельностиин организацинуудта үшөөл багаар туһална. Бүхэроссин театральна бүлгэм энэ талаар бултанһаа һайнаар хүдэлдэг. Энэ бүлгэм драматическа коллективүүдтэ туһаламжа хүргэдэг байна. Уран зохёолшодой, композиторнуудай, уран зураашадай союзууд энэ шухала хэрэгтэ үшөөл хабааданагүй.

Профсоюзна, партийна организацинууд, соёл культурын министерствонүүд уран һайханай самодеятельностиие хүгжөөлгэдэ саг үргэлжэ анхарал табиха ёһотой. Зарим республиканүүдта, жэшээлхэдэ, Киргизидэ, Таджикистанда уран һайханай самодеятельность бусад республиканүүдайхида орходоо ехээр гээгдэжэ ябана. Коммунизм үргэн дэлисэтэйгээр байгуулха үеын зорилгонуудтай энэнь огто тааралданагүй.

Совет хүнэй оюун бодол баян, түйлай һайн һайхан, мүн совет ажалшадай оюун бодолой, уран һайханай эрилтэнүүд элдэб олон янзын байна. Тиигээдшье үдэр хоногой үнгэрхэ бүри эдэнь улам үргэдэнэ, гүнзэгырнэ. **«Бидэнэр һайн һайхан юумэндэ дуратайбди, газар дэлхэй дээрэ эгээ һайн һайхан общество байгуулнабди. Зүгөөр капиталис дэлхэйдэ орходоо һайн һайхан юумэндэ маанадта ондоогоор хандадаг. Өөрынгөө сэдьхэлээр, ухаагаар, манай зорилгонуудай һүр жабхаланиие ойлгодогоороо, өөрынгөө ажал хэрэгээр, коммунизм байгуулха тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаададагаараа хүн һайн һайхан. Эдэ бүгэдэ хүниие гоё һайхан болгодог»** гэжэ Н. С. Хрущев хэлэдэг. Иимэ хүниие хүмүүжүүлэн бии болгохо хэрэгтэ арад түмэнэй бэлиг шадабаряа хүгжөөхэ ябадал туһалдаг.

Шэнэ ажабайдал дууһан мэдэржэ, революционно ёһоор байгуулха хэрэгтэ Коммунистическэ парти арад түмэниие бодхоогоо. Тиигэжэ соёл культурын һалбаран хүгжэхэ, арадай гайхамшагта бэлигтэниие хүмүүжүүлхэ бүхы эрхэ нүхэсэл Коммунистическэ парти бии болгодог.

«Правдын» январиин 18-най түрүү бэшэг.

Эмхидхэлэй—партийна ...далнуудаар зүблөөн болобо

Центральна партиин обко... ...райкомуудай, республикануу... ...мпартинуудай ...тийна орга... ...һагуудые дааг... зүблөөн янва...до нээгдэбэ. ...Ленинградай, Свердловскын, ...ймнай зарим ...нудай горко... ...партийна орга... ...һагуудые дааг... ...партиин райко... ...хидхэлэй та... даагшанар тэн... ...а. ...э иимэ элид... ...гдэв:

«Эмхидхэлэй — партийна хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха, нарижуулха тухай КПСС-эй XXII съездын табиһан зорилгонууд» (элидхэлшэнь — союзна республикануудай талаар КПСС-эй ЦК-гэй партийна организацинуудай таһагые даагша В. Н. Титов);

«Кадрнуудтай хэхэ хүдэлмэри тухай КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө партийна органуудай таһагуудай бэелүүлхэ зорилгонууд» (элидхэлшэнь — КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи партийна органуудай таһагые даагша М. А. Полехин);

«Партийна хүдэлмэридэ олониитые үргэнөөр хабаадуулдаг болохо тушаа КПСС-эй XXII съездын заабаринууд» (элидхэлшэнь — союзна республиканүүдай талаар КПСС-эй ЦК-гэй партийна органуудай таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо П. Ф. Пигалев).

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ.

Январиин 18-да зүблөөн хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

(ТАСС).

СССР Марокко хоёрой ...ондохи худалдаа наймаанай харилсаанууд тухай

...а, январиин ...С). Адли тэгшэ ...бэе бэедээ аша...ай байха үндэ...дээрэ хоёр оро...ндо худалдаа ...харилсаануу...өөхэ, бэхи...хэлсээн СССР хоёрой хоорон...лагдаһан юм. ...бэе бэедээ ... товарнуудые ...тухай январиин 17 хүрэтэр Москвада хэлсээнүүд үнгэргэгдэбэ.

Хани ёһоор харилсан ажаллаха, бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда эдэ хэлсээнүүд үнгэрһэн байна. Тиигэжэ тусхай протокол батлагдаа. Тэрэнэй ёһоор 1962 ондо хоёр ороной хоорондо эд бараанай эрьесэ 1961 онойхиһоо ехэдхэгдэхээр хараалагдана.

Машинануудые, түхеэрэлгэ, нефть, хара, үнгэтэ металлнуудай прокат, модо, химическэ эд товар, буд, сахар, бусад эд хэрэгсэлнүүдые 1962 ондо Советскэ Союз Марокко абаашаха. Цитрусово ургамалнуудые, нооһо, арһа, сардиново консервнүүдые, мүн хилын саана Марокко гаргадаг байһан элдэб эд хэрэгсэлнүүдые Мароккоһоо Советскэ Союз асарха юм.

Г. С. ТИТОВ РАНГУНДА ОШОНХОЙ

...УН, январиин 17. (ТАСС). ...правительствын уряа... ...етскэ космонавт Г. С. ...нөөдэр Бирмын ниислэл ...Хадыкэн часай урда тээ ...космонавтыв джакартын... ...уунаар үдэшэһэн байгаа. ...нь Бирмын газар дээрэ ...ни дайдын баатарые тон ...ханаар угтаа.

...р-министрын уялга ...е У Е Маунг, полити... ...партинуудай, ниитын ор... ...инуудай түлөөлэгшэд, ...посольствын хүдэлмэри... Рангунда байдаг дипло... ...корпусой гэшүүд со... ...космонавтын угтахаяа ерэ...

Бирмын правительствын зүгһөө Г. С. Титовые У Е Маунг амаршалаа.

Бирмын газетэ, журналнууд Г. С. Титовой ниидэлгэдэ зорюулжа түрүү бэшэгүүдые, тусхай статьянуудые гаргаһан байна. «Хүн зоной бодожо, шэбшэжэ ябадаг һаналые бодото дээрэнь бэелүүлһэн баатарые бидэнэр хараха золтой байбабди. Бидэнэр майор Титовые үнэнхэ зүрхэнһөө амаршалнабди» гэжэ «Миррор» газетэ бэшэбэ.

Бирманскэ союзай президент У Вин Маунгтай, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Сао Кун Чотой, гэгээрэлэй министр доктор У Е Маунгтай майор Титов ошожо уулзаба.

Хамтын коммюнике толилогдобо

АККРА январиин 17. (ТАСС). А. И. Микоянай Ганаһаа ошоһоной һүүлээр, январиин 16-да Аккрада коммюнике толилогдоо. Президент Кваме Нкрума, А. И. Микоян «хоёр талада хабаатай асуудалнуудаар үнэн зүрхэнһөө, бэе бэеэ ойлголсожо хөөрэлдэбэ» гээд тэндэнь хэлэгдэнэ.

Империализм, колониализм, шэнэ янзын колониализмые тэдэнэр муушалан шүүмжэлээ. Бүхы шэнжэ маягай колониализмые 1962 оной декабрьда усадхахада бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха хэрэг түргэдхэхэ. Тиигэжэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоолгодо туһа нэмэри оруулагдаха гээд этигэнэбди гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

Хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаа, техническэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ, тухай баталагдаһан хэлсээнүүдые бодотоор бэелүүлхэ асуудал зүбшөө. Эдэ хэлсээнүүдые һааталгүй, түргөөр бэелүүлхын түлөө ямар аргануудые хэрэглэхээ зүбшэбэ гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

— Үбһэ, тэжээлыень бага багаар үгэжэ байгаад, таряа талханай зүйлые буйлуулан эдюулээд, бүлеэн уһаар уһалаад, оролдосотойгоор нэгэ хэмдэ һаагаад байбал, үнеэдһээ һүн ехээр гарангүй яаха һэм, — гэжэ Бичурын совхозой гурбадахи отделениин нэгэдэхи фермын коммунис ажалай ударник, һаалишан Цыпилма Цыдыповна Дондокова хөөрэдэг.

Дүршэл ехэтэй энэ һаалишанай хэлэһэн үгэ хэһэн ажал хоёрынь хахасадаггүй. Бэрхэ һаалишан үнгэрэгшэ жэлдэ даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 2300 литр һү һааха уялга абаһан байгаа һаа, тэрэнээ 2606 литртэ хүргөө. Зураг дээрэ: Ц. Дондокова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Үдэрэй 30—40 хурьган

ДЭРЭСТЭЙ. Һүүлэй хэдэн үдэрэй туршада Зэдын «Октябрьский» совхозой бүхы отделенинүүдтэ хамта хоёр мянга шахуу хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Ажахын тоосоондо ороһон эгээл томо бригадануудай нэгэн — нүхэр Донеевэй даадаг бригадын хонишод амжалтатай. Эндэ хамта 6300 эхэ хонид, түлгэнүүд харууһалагдадаг. Бригадынхид үбһэ тэжээлээр багашье һаа, оролдосотой шуударгыгаар хүдэлжэ, бүхы эхэ хонидоо бэеэ хүсэһэн түлгэнүүдээ январь, февраль, март соо бултыень түрүүлээд, хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ зорилготой. Тиигэжэ эндэхид Хориин аймагай Үдын совхозой хонишодой үүсхэлые дэмжэн, зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхээр шиидээ.

Мүнөө энэ бригадын эхэ хонидой отарануудта үдэр бүри 30—40 хурьган абтана. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишон Буда Бадмаевай отарада һүүлшын табан үдэрэй туршада 300 гаран хурьган абтаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Мүн бригадир нүхэр Донеевэй өөрынь хаража байһан отарада баһал 200 шахуу хонин хурьгаланхай.

П. Халтанов.

Найдамтай гарта

Бичурын совхозой 2-дохи отделениин эрхим хонишон нүхэр Б. Балданов хани нүхэртэеэ 560 толгой эхэ хонидые харууһалдаг. Эдэнэр 100 эхэ хонинһоо 100-һаа доошо бэшэ түл абаха, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалха гэһэн арюун уялгатай.

Энээнэй бэелүүлхэ аргатайшье. Тэрэ хонидоо искусственна аргаар өөрөө үрэжүүлээ һэн. Халуун намар байхада хонидойнгоо байрые сэбэрлээ, заһаа, дулаалаа. Үбэлэйнгөө эдилгые хүйтэнһөө урид зөөжэ, зеленко, һолоомо, үбһэеэ газаагаа ябталаа юм. Мүнөө тэдэ 80-аад хурьга абаад, гарзагүй түлжүүлжэ байна.

— Мүнөө үбэл хүйтэншье һаань, байрамнай дулаан, эдилгэтэйбди, гэжэ Базар-Сада Балданович хөөрэнэ.

Д. ТОГОШИЕВ.

ҮБЭЛЭЙ ХУРЬГАД ӨӨДЭРГЭН

Тохой тосхонһоо баруун урагшаа арбаад модоной газарта Баян Улаан гэжэ нютаг оршодог. Эндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишод—Барас Очирдоржиевич Батуев, Санжима Батуева гэгшэд ажалладаг юм. Тэдэнэр 10 жэлэй туршада таһалгаряагүй эхэ хонидые харууһалжа, яһала дүй дүршэлтэй болонхой. Харууһалжа байһан хонидынь тамир тэнхэйтэй, тобир тарган. Мүнөө эндэ 650 эхэ хонид харууһалагдана. Хонидынь олоороо хурьгалжа, айхабтар харюусалгатай халуун хаһа ерэнхэй. Тиибэ яабашье тэдэнэр гол түлэб январь—февраль һарада үбэлэй хурьгадые эмхитэйгээр абаад, һайнаар түлжүүлхэ зорилготой. Баян — Улаанай отарынхид түрүүшын 108 хурьта абаба. Хурьгадынь өөдэргэн.

Түрүү хонишодой түл абалгадаа һайнаар бэлдэһэниинь мүнөө эли бодо харагдаба. Барас Санжима хоёр бүри халуун намар хото хорёогоо һайса дулаалжа, таһалгануудые хэжэ, хаалта хаамга олоор түхеэржэ абаһан байгаа. Загастай голой зүүн бэедэ сабшаһан һайхан үбһэеэ газаагаа оруулһан, зелёнко, һолоомо эртэхэн зөөжэ соможорхиһон. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн эдэ үдэрнүүдтэ хонидтоо минеральна тэжээл үгэлсэдэгынь бүришье һайшаалтай.

Сэлэнгэдээ суурхаһан эдэ хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха гэһэн уялгаяа дүүргэхэл байха.

Р. Гомбоев.

Түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ заводойхид КПСС-эй XXII съездын хүндэлэлдэ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ эхилээ һэн. Эдэнэр абаһан уялгаяа бэелүүлэн, үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб бүхы һалбаринуудаарнь дүүргээ. Долоон жэлэй 4-дэхи жэлдэшье түрүүшын үдэрһөө ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэн ажаллажа байнхай.

Ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхын тула заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад элдэб хэмжээ-ябуулганuудые хараалаад, тэрэнээ һайнаар бэелүүлжэ эхилээ. Уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод нёдондо жэлдэ олон дурадхалнуудые оруулаа, тэдэнь ехэнхидээ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Уралан нарижуулагшадай дундаһаа бэлэдхэлгын цехын мастер Федор Васильевич Фомин, слесарьнууд: Николай Семенович Титов, Иван Семенович Багидаев болон бусад олон дурадхалнуудые оруулаа. Жэшээлхэдэ, мастер Ф. В. Фомин сан түмэрөөр хэгдэһэн амһартын хабхагуудые тайраха станок зохёогоо. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ гурба дахин шахуу дээшэлһэн байна. Слесарьнууд Н. С. Титов И. С. Багидаев хоёр амһартын һэнжэдэ хэрэглэгдэдэг шабын түмэр сэхэлхэ, тайраха станок зохёожо дүүргүүтэй. Урдань энэ ажалда олон хүн хабаададаг байгаа. Мүнөө энэ станогой ашаглалгада оруулагдаһанһаань хойшо эндэ оройдоол нэгэ хүн тэрэ ажал бүтээжэ шадаха болоо.

А. МАНТАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарьнууд Н. С. Титов И. С. Багидаев хоёр зохёоһон станогоо тааруулан табижа байна.

Авторай фото.

☆ ☆

Бэрхэшээлһээ сухарихагүйбди

Энэ жэл саһан ехэ, үбһэ тэжээл багашаг, малай үбэлжэлгэдэ бэрхэтэйхэн байдал тохёолдуулба. Эгээ мүнөө үедэ хонишодой ажалда түл абаха эгээл харюусалгатай, халуун хүдэлмэриин хаһа ороод байһаниинь элитэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонишон бүхэн абтаһан хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, эхэ хонидоо хүсэ шадал һайнтайгаар ондо оруулхын тула бүхы арга боломжоёо элсүүлэн, хүсэл эрмэлзэлгэ, мэргэжэл шадабаряа сүм зорюулан ажаллаха ёһотой бшуу. Харин тиигэнгүй, үбһэ тэжээл хомор, саһан ехэ гээд лэ альгаа дэлгээжэ, бэе бэеэ хараад һууха болобол, хони, хурьгадаа ехээр муудхаажа, тураажа, тэдэнээ үхэл гарзадашье оруулхамнай холо бэшэ болохо ха юм.

Манай Хориин аймагай Үдын совхозой хонишон Д-Х. Лубсановагай даадаг ажахын тоосоондо ороһон бригадынхид тон һайн һайхан үүсхэл гаргаа гээшэ. Бидэ, Чесанын совхозой 5-дахи фермын 3-дахи бригадын хонишод баһал тэдэнэй жэшээгээр үбһэ тэжээл тиимэ элбэгтэй бэшэшье һаа, өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, һайнаар түлжүүлхэ гэжэ шиидээбди. Мүн бүхы хонидоо шадал тамир һайнтайгаар ондо оруулжа, тус бүриһөөнь 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха зорилго табибабди. Харин нёдондо элдэб шалтагаанһаа боложо, манай отарануудта хонид олон һубайраад, хурьган үсөөн абтаа, нооһоншье өөдтэй хайшалагдаагүй һэн. Тиимэһээ үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуу дутагдалнуудһаа һургаал абажа, байгша оной үбэлжэлгэдэ, түл абалгада эртээнһээ оролдосотойгоор бэлдээ һэмди. Илангаяа нарай хурьгатай хонидой байрануудые дулаалжа, хана хаяаһаань һайса шэглээбди. Үбһэ тэжээлнай байрынгаа хажуудa зөөгдэжэ абтанхай. Хонидонай гол түлэб шадал тамираар һайн. Тэдэндээ үбһэ, зелёнко, һолоомо, ороохо таряанай зүйл горьтойгоор эдюулнэбди.

Һаянай хонид олоороо хурьгалжа эхилээ. Жэшээлхэдэ, Нарин Горхон гэжэ газарта хонишон Цырендоржо Раднаевай даадаг отарада 200 һайса гаран хурьгад абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна. Тэдээн сооһоо 10 гаран хонин эхирлэнхэй. Эхир хурьгадые зүбөөр түлжүүлхын тула түрүүшээр тэдэниие ондоо һүтэй хонидто заядажа садхаанабди.

Бамбын Баруун бэедэ байратай Рыгзэн Цыбжитовэй отарын 527 эхэ хонидһоо зуу шахуунь хурьгалаад байна. Мүн Доржо Батуевай даадаг отарада баһал 80 гаран хонин түрөө. Түрэхэ бүри дүтэлжэ, дэлэгэнэһэн хонид олон бии. Бүхы эхэ хонидоо январь, февраль, март һаранuудта түрүүлжэ, нэгэшье хурьга гарзалуулангүй абахаар бэеэ зэһэнхэйбди.

Гадна ерэхэ жэлдэ хони, хурьгадтаа үбһэ тэжээл бүри ехээр бэлэдхэхын тула, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа, тошо горьтойгоор халяажа байнабди. Мүнөө жэлдэ Хүльхэсөөнэй хонишод тус тустаа 450—500 эхэ хонитой бүхы отарануудаа томодхожо, ажахын тоосоондо оруулха зорилго табяа.

Тиигэжэ хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула эршэмтэй шангаар ажаллажа, совхозойнгоо хонин һүрэгые олошоруулха хэрэгтэ хубитаяа оруулан, эрхим шанартай нооһо, мяха ехээр абаха хүсэлтэйбди.

Хүльхэсөөнэй хонишодой даабаряар:

Р. Цыбжитов, Д. Батуев, ахалагша хонишод;

Н. Цыренжапова, Б-Д. Ухинов, хонишод.

Эдэбхитэйгээр оролсоод

МОГСОХОН. Чесанын совхозой (Хори) 2-дохи фермын олонхи отарануудта түл абалга түлэг дундаа.

Илангаяа ажахын тоосоондо ороһоор хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байһан хонишон Содном Холхоровой хүтэлбэрилдэг томодхогдоһон бригадада хурьгад олоор абтанхай. Январиин 17-ной мэдээгээр эндэ хамта 500 гаран хурьгад абтаад, тэдэниие дүршэлтэй хонишод Балма Дамдинова, Елена Бальжирова, Балма Заяева болон бусад харууһална.

—Байгша ондо бүхыдөө 1600 хони түрүүлжэ, нэгэшье хурьга үхэл гарзада оруулангүй томо болгохо зорилготойбди. Түл абалтада эртээнһээ яһала һайнаар бэлдэжэ, хони, хурьгадай байра, хашаа, хорёое зохидоор заһаад, дулаалаа һэмди. Үбһэ тэжээлшье хэрэгтэй газартаа зөөжэ абаабди. Юрэдөөл хурьга абахада һаад хэхэ юумэн үгы гээшэ,—гэжэ бригадир Холхоров хэлэнэ.

Бригадын хонишод үнгэрэгшэ намартаа өөһэдынгөө хүсөөр Тураасгайда, Худанай урда бэедэ хамта 2070 гаран центнер үбһэ, зелёнко сабшажа абаад, мүн нилээд ехэ һолоомо сутлууланхай.

Б. РАДНАЕВ.

**

*

*** Үнгэрэгшэ намарай эхеэр шахан таргалуулагдаха 160 хашараг даажа абахадаа Кабанскын совхозой 4-дэхи отделениин үхэршэн Алексей Суханов иигэжэ хэлээ һэн:**

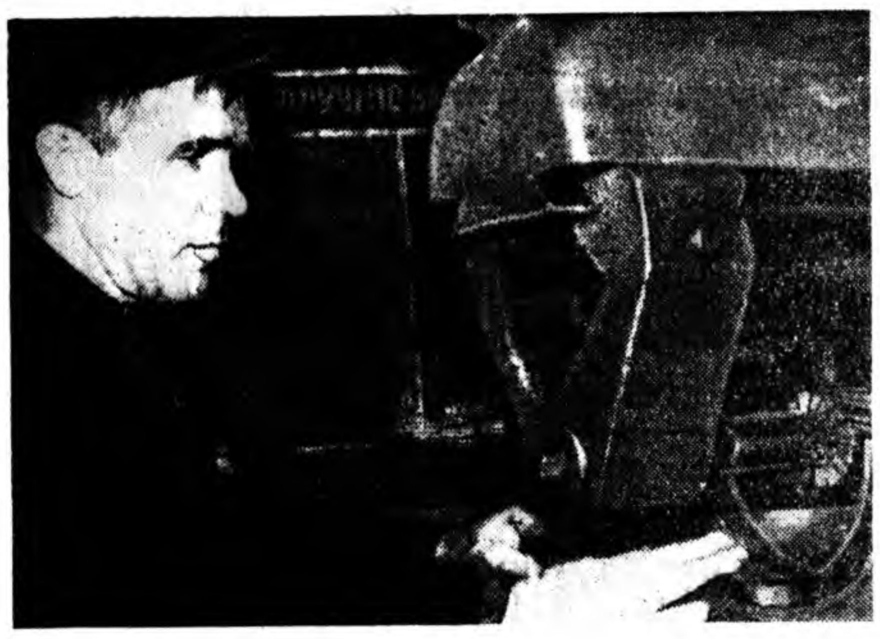
—Январь һарада малаа 3—3 центнертэй болгожо, гүрэндэ худалдахаб...

Түрүү малшан абаһан энэ уялгаяа дүүргээ. Январь һарада тэдэ малаа 500 центнер шэгнүүртэйгээр тушаагаа.

1-дэхи отделениин үхэршэн Хороших 80 хашараг шахажа, 240 центнертэ хүргөөд, бэлэдхэлэй пунктда оруулаа.

Бүхыдөө январь һарын эхеэр тус совхоз 1300 центнер үхэрэй мяха гүрэндөө тушааһан байна.

Б. Сотнич.

Тимофей Павлович Гноянкин паровозо вагонно заводто 26-дахи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэ паровозо-механическа цехын түрүү слесарьнуудай нэгэн болоно. Зураг дээрэ: КПСС-эй гэшүүн Т. П. Гноянкин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАМТЫМНАЙ ХЭРЭГ

СОВЕТ хүнүүдэй коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа орохон энэ үедэ хүдөө ажахые саашадань бүри ехээр хүгжөөхэ зорилго КПСС-эй XXII съезд табиһан байна. Хүдөө ажахын продуктнуудые (талха таряа, мяха, тоһо, һү) элбэг ехээр абадаг болохын тула колхоз, совхозуудаймнай хүдэлмэришэд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, түрэл партиингаа һаяхан болоһон съезд дээрэ баталан абтаһан КПСС-эй программа соо хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлжэ оронхой.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр хараалагдаһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэ—бүгэдэ арадай хэрэг. Тиимэһээ промышленна предприятинуудай коллективүүд мини үнгэрхэ ёһогүй. Москва шадарай предприятинуудай колхоз, совхозуудта туһа хүргэхэ гэһэн һайшаалта үүсхэл орон дотор най үргэнөөр дэмжэгдэһэн байна.

Манай заводой хүдэлмэришэд Иволгын совхозой һуралсалай туршалгын ажахые шефтээ абаһаар үнихэнэй юм. Тус ажахын коллективэй урда Улан-Удэ городой ажалшадые хартаабха, овощ болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдээр хангаха зорилгын табигданхай байһые бидэнэр мэдэнэбди. Тиимэ байһан тулань манай хүдэлмэришэд Иволгын совхозтой хани харилсаатай болоһоноороо урмашан, ажал хэрэгтэнь туһалжа байха гэжэ шиидэһэн юм.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй 1961 оной январиин Пленумэй шиидхэбэрине бэелүүлэн, Иволгынгаа совхозой 1-дэхи отделениин овощ ургуулдаг теплицэнэ ажахыда туһа хүргэхэ гэһэн уялга абаһан байгаабди. Хэлсээл хадаа хэхэ хэрэгтэй ха юм даа. Тиимэһээ инженер, коммунист Гурьяновые техник Луканевичтай тэндэ эльгээжэ, теплицыень хубилгаха, дулаасуулдаг системыень шэнэлхэ талаар бүхы хүдэлмэринень тодорхойлоһон байгаа. Һүүлээрнь нүхэр Щербаковой хүтэлбэри доро слесарьнуудай бригада эльгээжэ, котельныень капитальнаар заһабарилууһан байгаабди. Гадна теплицын залнууд соогуур 1500 метрһээ дээшэ түмэр хоолой татагдажа, дулаасуулгынь системэ гүйсэд бэлэн болгогдоо һэн.

Түмэр хоолойнуудые татаха гээшэ бүхы хүдэлмэриин хахад хэрэг байһан. Энээл гол шухалань юун байгааб гэхэдэ, винт, гайка, прокладка гэхэ мэтэнүүдые хуу баранинень өөһэдынгөө заводто хэжэ табяа бэлэйбди. Иимэ туһаламжымнай аша үрэ удангүй харагдаһан байгаа. Февраль һарын хуушаар редискэ, ногоон мангир, бусад зүйл заводоймнай столоводо наймаалагдажа эхилээ һэн.

Шефскэ туһаламжа ямар нэгэ ойр зуурын хүдэлмэреэр хизаарлагдаха ёһогүй, саг үргэлжэ хүргэгдэхэ, улам үргэдхэгдэхэ зэргэтэй. Тиимэһээ заводоймнай партийна организаци, мүн дирекци тус совхозой туршалгын ажахыда зуун үнеэнэй багтаамжатай байра барюулха гэһэн түсэбөө дүүргэһэн байгаа. Поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха, хабартаа газар уһалха һубаг канава байгуулха ажалдань хэдэн хүдэлмэришэднай ото хүдэлмэрилжэ гараа. Хүдэлмэришэд Белянкин, Иванов гэгшэд шэбхэ малтаха ажал ехэтэй хүдэлмэрине оньһожоруулха талаар уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулһан байна. Гадна тэжээл буйлуулха заводыень тодхолсожо, илангаяа үнеэдые эдеэлүүлхэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаа.

Гэбэшье совхозой үйлэдбэридэ бар хүсөөр хэгдэдэг ажал үшөө ехэ байһаар. Тэрэниинень хүнгэлэлсэхэ гээшэ бидэнэр, шефүүдэй зорилго болоно. Гараад байһан шэнэ жэлдэ электрын хүсөөр үнеэ һааха агрегат тодхолсохо—түрүүшын ээлжээнэй хэрэг болоонхой. Энээние бэелүүлбэл һаалишадай хара хүсөөрөө хэдэг ажалые ехээр хүнгэдхэхэ байнабди.

1962 оной туршада совхозойнгоо малай фермэнүүдтэ үнеэдэй байха үшөө 1—2 байра барилсаха, эдэ үдэрнүүдһээ эхилжэ, хабарай тарилгын эхилтэр бүхы машина, техникын заһабарилгые түргөөр дүүргэлсэхэ гэһэн түсэбтэйбди.

Үнгэрһэн жэлдэ совхозой хүдэлмэришэдэй дунда культурна гэгээрэлэй хүдэлмэрине һайжаруулха зорилгоор партийна организацидань манай заводой залуушуул бага бэшээр туһалһан юм. Уран һайханаймнай бүлгэмэй коллективэй хүсөөр совхозой фермэ, отделенинүүдтэ арба дахин концерт табигдаһан, лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа. Мүнөө жэлдэ энэ хүдэлмэреэ бүри үргэдхэн, «Долоон жэлэй түсэбые дүүргэлтэ—бултанаймнай хэрэг» гэһэн уряа доро бүхы туһаламжаяа ябуулхамнай.

А. Алексеев,
«Электромашина» заводой парторганизациин секретарь.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„БААБГАЙНУУД“

Иимэ гаршагтай шүүмжэлэл бэшэг газетымнай декабриин 24-нэй номерто «Мархайн аша Тархай» гэһэн гаршаг доро толилогдоһон байгаа. Тэрээн соо Сахарово тосхондохи Буркоопсоюзай мэдэлэй ангай олзоборилгын ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда соёл гэгээрэлэй, соёл сурталай хүдэлмэриин тон хангалтагүйгөөр табигдаһан тухай хэлэгдэһэн юм. Мүн магазин, пекарниин муу ажал тэмдэглэгдэһэн байгаа.

Эдэ дутагдалнууд тушаа КПСС-эй Прибайкалиин райкомой секретарь нүхэр Скубаренко иигэжэ мэдээсэнэ:

— Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд бүри мүһэи зүб байба. Энэ шүүмжэлэл ангай олзоборилгын ажахын хүдэлмэришэдэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тус зүблөөндэ КПСС-эй райкомой, соёл культурын болон эд хэрэглэгшэдэй союзай түлөөлэгшэд хабаадаба. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаба. Тиихэдэ тус ажахын директор нүхэр Тугаринов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Колсбков хоёрто клубай хүдэлмэрине һайжаруулха, гүйсэд гуримтай болгохо даабари үгтөө.

Аймагай культурын таһагые даагшын орлогшо нүхэр Чеботарев ажалшадта кино харуулгые эрид һайжаруулха болоо. Эндэхи библиотекэ шэнэ номуудые нэмэжэ абаа.

Батуринай сельпогой правлени нүхэр Батюк гэгшые уялгаһаань сүлөөлөө. Мүнөө Сахарово тосхондо худалдаа наймаан эрид һайжарба.

ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИДЭ—ҮРГЭН ДЭЛ

Зориг бадаруулагшад

Улан-Удын советско-партийна һургуулиин һурагшад залуу хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Илангаяа КПСС-эй XXII съездын материалнуудаар олон лекци, элидхэл хэгдээ, бэшэшье асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Манайхид һуралсалай жэлэй эхилһээр Советскэ, Железнодорожно районуудай хүдэлмэришэдтэ 130 гаран лекци ба элидхэл хээ.

Залуушуулай байдаг хамтын 8 байрануудта ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха даабаритай байгаабди. Һүүлэй 3 һара соо хэһэн хүдэлмэри тухайдаа бэшэжэ болохоор байна.

Хамтын байрада ошожо лекци гү, али элидхэл хэхэһээ гадна, залуу хүдэлмэришэдтэй танилсажа, тэдэнэй ажал хүдэлмэри тухай, ямар шэнэ техникэ ба түрүү технологи нэбтэрүүлнэб, түрүүшүүлэй онол арга нэбтэрүүлхэ хэрэг ямар зэргэ байнаб гэхэ мэтээр һонирходог, хөөрэлдэдэгбди. 1962 оной гараһаар коммунизмын жасада юу үгэнэбши гэжэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэгдөө. 15 эрхим һурагшаднай пропагандистаар хүдэлнэ.

Пропагандистнар нүхэд Кокорин оёдолой фабрикада, Попырин онкологическа диспансерта, Лузан худалдаа наймаанай албан хаагшадай кружогуудые хүтэлбэрилнэ. Фабрикын 1962 оной зорилго ба 1961 оной дүнгүүд тухай нүхэр Кокорин нэгэ хэшээл дээрэ тодо һонороор хөөрэжэ үгэбэ. Тиигэһэнэйнь түлөө фабрикын залуу оёдолшод ехэ баясхалан хүргөөд, коммунизм байгуулха хэрэгтэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадахабди,—гэжэ мэдүүлбэд.

Гурбадахи курсын нэгэдэхи зоотехническэ отделениин 18 һурагшад паровозо-вагонно заводой 250 залуу хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Тус бүридөө хэдэ хэдэн таһалга даажа абанхай. Неделидээ нэгэ уулзадагбди.

Һаяхан гурбадахи курсын нэгэдэхи агрономическа отделениин һурагшад хүдэлмэришэдэй хамтын байрада ошожо концерт табяад, хамта амарһан байна. Мүнөө һунгалтын урда тээхи хүдэлмэри улам үргэдэжэ эхилээ.

Манай һургуулиин дэргэдэ агитпункт нээгдэнхэй. Эндэ 1-дэхи курсын һурагшад ээлжээлээд байдаг юм. Ерэһэн һунгагшадые СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин дүримтэй танилсуулна, асуудалнуудта тобшо тодо харюу үгэнэ. Мүнөө 80 гаран агитаторнууднай 2500 гаран һунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Һургуулиин партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай орган —«Коммунист» газетэмнай ойлгууламжын хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байһан тухай, тэдэнэй дүн ба бии байгаа дутагдалнууд тухай ходо бэшэдэг.

Г. ИЛЬИН,
советско-партийна һургуулиин 3 курсын һурагша.

Агитаторнууд һунгагшадтаяа уулз

Гүрэн түрынгөө дээдэ зургаанай — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые нэрэтэй солотойгоор угталгын хүндэлэлдэ Октябрьска районой ажалшад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаба.

Бүхэли үдэртөө шангахаар ажаллаһанайнгаа һүүлдэ, үдэшэлэн зохидоор шэмэн гоёожорхигдоһон агитпункт соо орожо, һүүлэй һонинине уншахада, телевизор харахада, шатар даам табихада аятай гээшэнь. Район дотор саг үргэлжэ ажалладаг 5 агитпунктнууд бии юм. Мүнөө тэндэ халуун хаһа эхилэнхэй: агитаторнууд сугларжа, һунгалтада бэлэдхэхэ ажал тухайгаа хөөрэлдэнэ, һунгалтада зорюулагдаһан харуулан ойлгуулгын агитаци шэнээр эмхидхэнэ.

Һунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри илангаяа «Байкал» кинотеатрын дэргэдэхи агитпункт (даагшань нүхэр М. Харитончик) һайнаар ябуулна.

Ангай совхозой партийна эхин организациин 20 гаран агитаторнууд даажа абаһан участогуудтаа эдэ үдэрнүүдтэ гаража, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Дүримтэй ажалшадые танилсуулжа эхилээ. Агитаторнууд нүхэд Турушков, Матрешина, Лошкарев гэгшэд хөөрэлдөөгөө һайнаар үнгэргэхэһөө гадна, һунгагшадай ажал, байра байдалаарнь һон...
даг.

Тиихэдэ Улан-...
най комбинадай п...
организациин ...
П. Медведев) ябу...
хүдэлмэрие һайш...
комбинадта 70 ...
торнууд КПСС-...
XXII съездын м...
даар ажалшадай ...
гууламжын хүдэл...
на.

Саг үргэлжэ хү...
һан агитпунктну...
мүнөө 20 шэнэ а...
эмхидхэгдээ. Һаях...
райкомой пропаг...
агитациин таһаг ...
тивүүдэй хүтэлбэр...
лон агитаторнуудаа...
гэргөө.

Д. ...
КПСС-эй О...
райкомой и...

Арадай э... хүбүүд, ба...

Һунгуулиин О... комиссинуудта к... дэбжүүлэгдэжэ ...

СССР-эй Верхов...
һунгалтада бэлэдх...
үдэртэ үргэдэжэ б...

Эдэ үдэрнүүдтэ х...
хүдэлмэришэд, ...
болон интеллигенц...
суглаанууд болож...
лиин Окружной к...
та эрхимэй эрхим ...
жүүлэгдэнэ.

Курумканай ин...
гуулиин багшанар...
тив СССР-эй Верх...
дэй Национальн...
Соведтэ һунгаха Б...
һунгуулиин 412-до...
ной комиссида дэбж...
дидатурые хэлсэ...
РСФСР-эй һургуул...
та багша **Сындым...**
Сундароной нэрые ...
гаар нэрлэбэ. XXII...
дын нэрэмжэтэ к...
шүүд колхозойнгоо ...
Долгор Романовна...
вае тус комиссида...
гэжэ шиидэбэд.

Сэлэнгын совхоз...
ришэд болон алб...
хамтынгаа сугла...
СССР-эй Верховн...
Союзай Соведтэ ...
Улан-Удын хүдөөг...
лиин Окружной ко...
хим һаалишан ...
Дармаевна Гуржап...
ха гэжэ хэлсэбэ.

Үсэгэлдэр Ханда...
промхозой хүдэл...
суглаан болоожо, ...
хүдөөгэй һунгуули...
ной комиссида ком...
лай ударник, модо ...
Павел Игнатьевич...
эльгээхэ гэжэ нэгэ...
тогтообо.

Һунгуулиин Окру...
миссинуудта канд...
дые дэбжүүлхэ сугл...
лоожо үргэлжэлһээр...

ЭДЭБХИТЭН

Һая Баяан гэжэ нютагта (Зэдэ) эхэнэрнүүдэй суглаан болоо. Эндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишад, хонишод, тугалшад болон бусад сугларaa.

Тус суглаае эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Раиса Митрофановна Пашенская нээжэ, тэндэ сугларһан эхэнэрнүүдые шэнэ жэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень уряалба.

Һүүлээрнь Зэдын сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Васильева, тугалшан Мария Сычева, эдэбхитэн Анфисия Аксёнова, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Охолин болон бусад үгэ хэлээ.

Эхэнэрнүүдэй үүсхэлээр үнгэрһэн жэл таба гаран гектар газарта сахарай свёкло таряад, бүхыдөө 840 центнер сахарай свёкло хуряажа абаа.

Мүн холын отара, гүүртэ, фермэнүүдэй малшадта ном абаашажа тараана, КПСС-эй XXII съездын материалнуудые зондо ойлгуулха талааршье нилээд ажал хэгдээ.

Архиншад болон ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг заримашуулые ехээр шүүмжэлжэ, «крокодил» гэжэ сатирын газетэдэ гаргадаг, мүн уран һайханай бүлгэм эхэнэрэй соведэй хүтэлбэри доро хүдэлдэг.

С. Балданов.

ПРОПАГАНДИСТНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

Дэлхэйн капитализмын кризис тухай

Мүнөө сагтахи хүн түрэлтэнэй общеcтвын хүгжэлтын гол удха болон шэглэлые тодорхойлхо нүхэсэлнүүдэй үүргэ ба удха шанар тухайда XX зуун жэлэй коммунис манифест гэгдэжэ алдаршаһан КПСС-эй шэнэ Программа соо эли тодоор хэлэгдэнхэй. Энэ Программа капиталис байгуулалтын мүнөөнэй байдалые дэлхэйн капитализмын кризис гэжэ элирхэйлэн харуулаа. Мүнөө империализм гүн ехээр һандаран хосоролгын замаар дабшана.

Капитализмын ниитэ кризисые тодорхойлон тайлбарилха зуураа, КПСС-эй Программа соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Шэнэ шэнэ оронуудай капитализмһаа таһаран һалалга; социализмтай экономикын талаар мүрысэһэн империализмын хүсэ шадалай улам һуларжа байһаниинь; империализмын колониальна ёһо гуримай һандаралга; гүрэнэй монополистическэ капитализмын, милитаризмын хүгжэхэтэй хамта империализмын зүрилдөөнүүдэй хурсадалга; капиталис экономикын дотоодын байдалай улам бүри тогтуурингүй болоһон ба үмхирэн доройтоһон ябадал, энэнь үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые капитализмын дүүрэнээр хэрэглэжэ шадахаяа бүри болижо байһан дээрэһээ элирнэ (үйлэдбэриин аали удаан ургалта, саг үргэлжэ болодог кризисүүд, үйлэдбэриин хүсэнүүдые ходол дутуугаар хэрэглэдэг, ходол хүдэлмэригүйдэжэ байдаг ябадал); ажал болон капиталай хоорондо дэлгэрһэн тэмсэлэй улам шанга болоһон ушар; дэлхэйн капиталис ажахын зүрилдөөнүүдэй эрид ехээр хурсадалга; политическэ хархис хараа бодол, бүхы хэрэгтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр баримталдаг болоһон ушар, буржуазна сүлөөһөө арсалга, хэдэ хэдэн оронуудта фашис, хархис гурим тогтоолго; буржуазна политикын ба үзэл сурталай гүн ехэ кризис,—эдэ бүгэдэнһөө **капитализмын ниитэ кризис** эли тодоор харагдана». (КПСС-эй Программын 30-дахи нюур).

Дэлхэйн дайнтай дашарамдажа бэшэ, харин амгалан сагта һүжэрһэн, капитализмын ниитэ кризисэй шэнэ, гурбадахи шатань, нэгэ талаһаа, социализмын хүсэ шадалай таһалгаряагүй ургажа байһанаар, нүгөө талаһаа, империализмын хүсэ шадалай улам улам һуларжа байһан ябадалаар тодорхойлогдоно. 1919 ондо социалис орон дотор оройдоо 138 миллион хүн ажаһуудаг байһан аад, 1961 ондо социализмын оронуудтахи зоной тоо 1 миллиард 72 миллион хүн гэхэ гү, али бүхы дэлхэйн зоной гурбанай нэгэн болоһон байна. Энээнһээ уламжалан, дэлхэйн олонхи зониие эзэрхэн зонхилдог засагаа империализм бусалтагүйгөөр алдаа. Социалис байгуулалта Европын, Азиин олохон оронуудта илалта туйлаа.

Европа болон Азиин социалис оронуудта капитализмын дахинаа һэргээгдэхэ экономическа, социальна арга боломжо үгы хэгдэнхэй. Дэлхэйн социалис оронуудай экономико капитализмын хэзээшье үзөөгүй хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байна. Улам ургажа байгаа хүсэ шадалынь социализмын оронуудай политическэ, социально-экономическа туйлалтануудые батадхахатаяа хамта, тэрээние мүнөө сагай хүгжэлтын шиидхэхы нүхэсэл болгоно.

Социалис ба капиталис системэнүүдэй хоорондохи экономическа мүрысөөнэй ябасаһаа социализмын бүхы талаараа булюу байһаниинь, капиталис байгуулалтын улам муудажа байһаниинь эли тодоор харагдана. 1955 оной үеэр дэлхэйн промышленна үйлэдбэрилгэдэ социализмын оронуудай эзэлдэг хубинь 27 процент болодог байһан аад, 1960 ондо 36 процент хүрэтэрөө нэмэһэн юм. Манай социалис оронуудай мүнөө үеын промышленна үйлэдбэрилгынь хүн бүхэндэ хүртэсэ бүхы капиталис дэлхэйнхиһээ дээшэ болоо.

Социалис байгуулалтын ашаар ажалаймнай бүтээсэ айхабтар ехээр дээшэлнэ. Һүүлэй арбан жэлэй турша соо социалис оронуудай промышленна үйлэдбэрилгэ жэл соо дунда жэшээгээр 13,7 процент нэмээ. Энэл хугасаа дотор капиталис оронуудтахи үйлэдбэрилгэ 1952, 1954 ба 1958 онуудта нэгэ хэмдээ тогтоноһон, кризистэ ороһон, тиигээд жэлэйнь дундуур ургалтын хэмжээн миил 4,8 процент болоһон байгаа. Советскэ Союзнай айхабтар түргэнөөр хүгжэн, Америкын Холбоото Штадуудые олон юумэрээ ахиһан дээрэһээ, ойрын хэдэхэн жэлэй туршада —1970 он хүрэтэр гү, бүришье һаяар үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй, хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-һаа ехээр үлүү гаража, дэлхэй дээрэ эгээн баян дэлгэр байдалтай орон болохо юм. Бүри мүнөө Советскэ Союзнай экономикын, эрдэм болон техникын хэдэ хэдэн һалбаринуудай талаар Америкын Холбоото Штадуудые ахижа гаранхай.

Социалис байгуулалтын капиталис байгуулалтаһаа али бүхы талаараа үлүү һайниинь олон гүрэнэй бодото байдал дээрэһээ тодорон харагдаа. Ерээдүй ойрын сагта социалис оронуудай промышленна үйлэдбэрилгэ дэлхэйнхиин хахадһаа дээшэ болохо, СССР-эй промышленна ба хүдөө ажахын гол зүйлнүүдэй хүн бүхэндэ хүртэсэнь США-гэйхиһээ ехэ болохо байха. Капитализмын ба социализмын оронуудай экономическа мүрысөөнэй саашанхи арга боломжонь иимэ байна.

Социализм хүн түрэлтэнэй экономикын, эрдэм, техникын ба соёл болбосоролой хүгжэлтын түрүү манлай болонхой, һалбаран мандана. Дэлхэйн социалис байгуулалта өөрынгөө һайн һайхан жэшээгээр олониитын хүгжэлтэдэ улам ехээр нүлөөлэн, капиталис дэлхэйн ажалшадай ухаан бодолые революционно мэдэрэлээр нэбтэрүүлэн, империализмда эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулан жагсаана.

Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ехэ долгинууд хүсэтэ шуурганай бүхы хаалта боолтонуудые һандаадаг шэнгээр колониальна дарлалтын һүүлшынь үлэгдэлнүүдые дэлхэй дээрэһээ хаман хаяжа байна. Империалис гүрэнүүд айхабтар олон зонтой, ехэ баялигтай Ази, Африка болон Урда Америкын оронуудтахи колониальна ба колони шахуу эзэмдэлгэнүүдээ удаа дараалан алдажа байнхай.

Дайнай хойто тээхи 15 жэлэй турша соо колонито империнүүдэй һандардаһан дээрэ бэеэ дааһан 43 гүрэн бии болоо. Тиигэжэ нэгэ хахад миллиардһаа үлүү хүн зон колониальна боолшолгоһоо мултарба. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй сохилто доро колониальна ёһо гуримай һандаран һалажа байһан ушар удха шанарайнгаа талаар дэлхэйн социалис системын бүрилдэһэнэй һүүлээрхи түүхэтэ ехэ хүдэлөөн болоно.

Колонинуудые эзэмдэн дарладаг ёһо гурим һандарбашье, үшөөл хүсэд усадхагдаагүй байһаар. 70 миллион шахуу хүн гэхэ гү, али дэлхэйн бүхы хүн зоной 2 процентнь колониальна боолшолгын гэнжэһээ хахасаадүй. Африкада 50 гаран миллион зонтой 26 колони ба хинамжа доро байдаг газарнууд, Азида—10 миллион шахуу зонтой 13 дайда бии юм. Империализм колонинуудай арад зониие боолшолгын гэнжээр хүрмөөд, барга бүдүүлиг байдалда барижа байдаг. Ази, Африка болон Латиин Америкын хэдэн миллион хүнүүд үлэсэжэ үхэнэ. Тэндэхи хүгжэлтэ багатай оронуудай хүн бүхэндэ хүртэдэг жэлэйнь олзо орошо Америкын Холбоото Штадуудайхиһаа 20—25 дахин бага байна.

Капитализмын ниитэ кризисэй шэнэ шатада колони эзэмдэдэг ёһо гуримые эсэслэн үгы хэхэ ябадал зайлашагүй зорилго болонхой. Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци колониальна дарлалтые бүхы талаарнь үгы хэхэ тухай, колони оронууд ба арадуудта бэеэ дааһан байдал олгохо тухай шиидхэбэри Советскэ Союзай үүсхэлээр гаргаа һэн.

Гэхэ зуура, колониальна дарлалтын гол тушэг тулгуури болоһон США түрүүтэй империалис гүрэнүүд

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

РУБЦОВСК. **Алтайн тракторна заводой баригдаһаар 1962 ондо 20 жэл гүйсэхэнь. Тус завод «ДТ-54», «ТДТ-60» гэжэ маркын хэдэн мянган тракторнуудые бүтээжэ гаргаа. Эдэ тракторнууд хүдөө ажахыда, мүн ой модоной промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоһон байна. АТЗ-гэй конструкторнууд шэнэ түхэлэй тракторнуудые зохёожо байнхай. 1962 ондо «Т-4» гэжэ маркын (100 моринной хүсэтэй) трактор бүтээгдэдэг болохо. Энэ трактор хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ юм. Зураг дээрэ: заводой главна конструктор Б. В. Кругов (тэг дундань) бүлэг конструкторнуудтай хамта «Алтай» «Т-4» гэжэ тракторай зурагые зүбшэн хэлсэжэ байна.**

ТАСС-эй фотохронико.

ТҮРЭЛ
ДОТОРНАЙ

...ЕСКО ОБЛАСТЬ.
...а новотрубна за-
...доторхи эгээн томо
...а стан шэнэ жэлэй
...дажа дүүргэгдээ.
...РЭ: шэнэ стан ха-
...эй фотохронико.

...АНДА ХАБАРАЙ
...ГА ЭХИЛЭЭ

...Д, январиин 17.
...шанай оазис ша-
...дааг газарта та-
...ри ябуулагдана.
...а, Иштыханска,
районуудай совхо-
...ртын ургамалнуу-
... тарижа эхилээ.
...рба мянгаад гектар
...эз, ячмень тариг-
...

...ад гаран гектарта
...ата ургамалнууд
...йна.

...А ЗУБЛӨӨН

(ТАСС). Автономно
...дай, областьнуудай
...дой зохёолнуудые
...ад хэлэн дээрэ уран
...шуулха асуудал-
...лагдаһан бүхэрос-
...өөн республикын
...обо. С. Липкинэй
...эр зүблөөндэ ха-
... хэлэһэн байна.
...В. Журавлев, Тата-
...ёлшо И. Гази, Я.
...(Москва), Г. Найту-
...ети), РСФСР-эй
...ой бүлгэмэй прав-
...арь Г. Баширов
...идхэлые зүбшэн
...адаа.

...уран зохёолшодой
...лениин түрүүлэгшэ
...гэсхэлдэнь үгэ хэ-

АЖАЛАЙ БАЯР

Үртөөгэй булагһаа зүүхэнээр хойшо урагшаа нэмжыһэн үргэн ехэ полиин дунда наг шэбхэ тараажа ябаһан бүлэг хүнүүдэй захада ерэһээр жолоошон машинаяа байлгажа:

— Тогтохо Жигмытович! Нүхэр Тободоев!— гэжэ дуудаад,—Тогтохо Жигмытович, танда һонинтой ерээб,— гэжэ зөөлэхэнөөр нэмэжэ хэлэбэ.

— Ямар һонин? Хэнһээ?

— Танда дуулгаа бэшэ аал даа. Таниие мэнэ һаяхан КПСС-эй обкомой болон Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байнал. Сэлэнгын түрүү кукурузашадай нэгэн болоот. Аймагай центрһээ нютагаа бусаха замдаа энэ һониниие танда аргагүй дуулгахаяа ерээб,— гэбэ.

Тогтохо ехэл урмашан гартаа барижа байһан түмэр хүрзэеэ гүнзэгы саһанда зоожорхёод:

— Һайн даа. Баяр асарбат,— гээд Загастай нютагайнгаа залуу нүхэрэй гарыень шангаханаар адхаадхина.

1936 ондо, комсомолдо ороһон жэлээ Тогтохо Тободоев Сэлэнгын МТС-эй трактористаар ажаллажа эхилһэн юм. Тэрэ гэһээр 25 жэл соо механизатор мэргэжэлээ һэлгээгүй, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Хорин табан жэл. Энэмнай багахан хугасаа бэшэл даа. Тогтохо Жигмытович түмэр «морёороо» түрэл нютагтаа хэды ехэ газар элдүүрилһэн, тарилга хэһэн, таряа хураһан байнаб?!

Механизатораар ажаллажа эхилһэн түрүүшынгээ үдэрһөө хойшо Тогтохо Жигмытович хүдөө ажахын техникые дүүрэнээр ашаглаха, тракторнуудай «наһые ута болгохо» тушаа айхабтар ехэ оролдолго гаргаһан, гаргажашье байна. Тэрэ залуу трактористнуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг, һургадаг, техникые зүбөөр, гамтайгаар харууһалха тушаа зүйтэй мэргэн заабари зүбшөөл үгэдэг юм. Тракторай бүхы детальнуудай саг соогоо эрхим һайнаар заһабарилагдахыень өөрөө наринаар хинажа, илангаяа тракторай «сээжэ зүрхэн» — моторой заһабарилгые нюдэнэй сэсэгы мэтэ харууһалдаг заншалтай байгаа.

— «Хүдөө ажахын техникые тон ханалгагүйгөөр хэрэглэһэнэй гү, али хадагалһанай түлөө уголовно харюусалгада хабаадуулха тухай» СССР-эй Верховно Советэй һаяхан тунхаглагдаһан Указ тон зүб. Техникэдэ хайша хэрэгээр хандаһанһаа уламжалан машинанууд эбдэрдэг, гэмтэдэг бшуу. Манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо иимэ жэшээ, баримтанууд бии. Тиимэһээ техникэ заһабарилхын тулада айхабтар ехэ нэмэлтэ мүнгэ зөөри гаргаха баатай болодог байнабди,— гэжэ Тогтохо Жигмытович үнэн сэдьхэлһээ хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ КПСС-эй XXII съездын зарлагдаһан, энэ ехэ хуралдаан дээрэ ямар шухала асуудалнуудай зүбшэгдэһэн тухай мэдээсэлые коммунист Тободоев баяр баясхалантайгаар угтаа һэн.

«Коммунизм байгуулха нангин хэрэгтэ бишье өөрынгөө хубитые сохом оруулхал байхаб», гэжэ тэрэ шэбшэһээр хүсэ шадалаа, мэргэжэлээ «полиин хатан» — кукурузын үндэр баян ургаса туйлаха ажалда зорюулха гэжэ шиидээ.

Удабашьегүй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд эрхим механизатор Тогтохо Тободоевто 100 гектар шэнэ боро газар элдүүрилжэ, кукуруза тарихыень даалгаһан юм. Тогтохо залуу нүхэр Сергей Мункуевтай суг кукурузын үндэр ургаса туйлахын тулада үглөөнэй бүрүүлһээ үдэшын харанхы болотор аһан шадалаараа ажаллажа, май һарын эхин болотор участок дээрээ 3 мянган тонно наг шэбхэ «Беларусь» трактораар зөөжэ жэгдэхэнээр тарааһан байна. Һайса уһалһанайнгаа удаа газараа хахалаад, агротехническэ бусад хүдэлмэринүүдые гүйсэдхөө һэн. Тиигэжэ 11 хоногой туршада кукурузаяа эгээл саг соонь һайн шанартайгаар тарижа шадаа.

Үнгэрэгшэ зун хэнээшье мэдэхээр Сэлэнгэдэ бороо хурагүй, ган гасуур байжа, һайн ургаса туйлаха хэрэгтэ түбэггай татаһан. Гэбэшье хуушанай механизатор Тогтохо Жигмытович амжалтаяа алдахагүйн тула оролдожол, оролдожол мэдээ һэн. Бүхы тарилгаяа хоёр дахин борнойлһон, нэгэ гектарта 40 килограмм аммиачна селитрэ хүртэхөөр үтэгжүүлһэн, зунай шатама халуунда жэгдэхэнээр уһалһан юм.

Кукурузашадай оролдосото ажал һайн үрэ дүнгөөр харюулаа. Тэдэнэр гектар бүриин 400 центнер ногоон тэжээл хураажа, һайн шанартай силос дараһан байна.

Эдэ хоёр эбтэй нүхэдэй ургуулһан кукурузаар колхозой үүлтэртэ малай фермэдэ хамта 4 мянган тонно шэмэтэ силос дарагданхай.

Мүнөө Тогтохо Жигмытович Тободоев республикын эрхим кукурузашадай суглаанда хабаадажа, тэдэнэй, илангаяа Сибириин шэдитэ кукурузашад: Социалис Ажалай Герой Алексей Лисичников, Радна Гонсорунов гэгшэдэй гайхамшагта туйлалтануудтай танилсаад байхадаа, энэ жэлдэ тэрэл газартаа кукуруза тарижа, һайнаар ургуулаад, га бүриһөө 500 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абаха хүсэлэнтэй. Һаянай таряалан дээрээ саһа тогтоохо, наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

— Түрэл партиингаа коммунизм байгуулха Программые бэелүүлэн, манай колхоз холын хараата 10 жэлэйнгээ түсэб баталан абанхай. Тиихэдэ нэн түрүүн гектар газараа ашаүрэтэйгөөр хэрэглэхэ, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ асуудалда гол анхарал табигданхай. Малай ашаг шэмэ гансал тэжээлһээ, илангаяа кукурузын силос, буурсагуудһаа ха юм,—гээд Тогтохо Жигмытович мэдүүлээ.

Р. Балданов,
манай корр.

НИИТЫН ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл

... XXII съез-
...э шиидхэбэ-
... партиин шэ-
...мматай да-
... манай ун-
...үдэр бү-
...то бэшэгүүд редак-
...рожол байна.
...шэн хүдөө бэшэгшэ-
...гэд, хүгшэд, пенсио-
...ханизаторнууд, мал-
...ад болон студентнэр,
...рачууд, хүдөө ажа-
...лтэд, партийна, со-
...фсоюзай, комсомолой
...гшэд, сэрэгэй алба
... бии. Эдэнэр һонир-
...һон асуудалнуудые

...эшэгшэ С. Шара-
...гэһээ иигэжэ мэ-

...н сельпо холын
...рануудаар хүдэл-
...адай дунда нүүдэл
...мхидхэнэгүй. Ган-
...э эмхидхэхэдээ
...м, Енхор тосхо-
... дайраад бусаша-
...энь магазинууд
... Энээнһээ болоожо
...шад ногоон сай,
...мхи, дабһа, керо-
...н тула миил са-
... баатай болоно.
«Красная Селен-
... малшадай эрил-
... хангана гэжэ бү-
... һарада шуумжэ-
... Тэд сельпогой тү-
... нүхэр Д. Гарма-
...ай эд хэрэглэгшэ-
...ай хүтэлбэрилэг-
...аев, Мункоев гэг-
... хүрэтэр хэмжээ
... байһаар.

...лой сельпогой хан-
...ээр хүдэлдэг, мал-
...рилтые хэрэгсээ-
...хай Баргажанһаа
...эл бэшэг ороо. Тэ-
... иигэжэ мэдээсэнэ.
... модоной газарта
... арай гэжэ ошон
...йн шанартай шу-
...эгтэй эд бараан
... Юуб гэхэдэ, ху-
...аймаанай зарим
...лэгшэд үнэтэй
...бараануудые өөһэ-
...ад, хии саарһан
...мүнгэн хоёрые ма-
... асардаг. Автолав-
...ойдоо харагдахаа
...хой.

Бороголой эхин һургуулиин багшанар тэндэхи тоһоной заводой хүдэлмэрилэгшэд болон бусад һүүлэй үедэ магазинһаа хилээмэ абаха аргагүйдөөд байна. Сельпогой түрүүлэгшэ, нүхэр Б. Терентьев малшадай эрилтэ һайнаар хангаха тухай һаналаа табинагүй.

— Хориин аймагай түб тосхондо Базарай гудамжада нэгэ бирагүйхэн киоск байдаг юм,— гэжэ пенсионер Д. Доржиев бэшэнэ. Тэрэнэй заһабари муутай дээрэһээ тэндэхи консервнүүд, бусадшье эдеэ хоол хүрэнэ, хүлдэшэнэ. Сельпогой түрүүлэгшэ энээниие мэдэжэ байбашье һаа, хэмжээ абанагүй ...

Эдэ мэдээсэлнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, худалдаа наймаанай зарим харюусалгата тушаалтадай талаһаа малшадай шухала эрилтэнүүдтэ хайша хэрэгээр хандадагые гэршэлнэ. Тиимэһээ буркоопсоюзай мэдэлэй эд хэрэглэгшэдэй союзууд энэ шухала асуудалда мүнөө үедэ гол анхаралаа хандуулха ёһотой.

Хани нүхэсэлэй һайхан жэшээ

УСТЬ-КАМЕНОГОРСК, январиин 17. (ТАСС). Гусман Ибрагимов туулганай-цинкын комбинадай хайлуулгын цехын хүдэлмэришэн юм. Үйлэдбэри дээрэ тохёолдсоһон аюулые усадхажа байтараа, бэеынгээ хахадые тэрэ ехээр дүргэбэ. Юуншье тэрэниие абаржа шадахагүй шэнги байгаа бэлэй. Зүгөөр нютагай врачууд бэрхэшээлэй урда сухарингүйгөөр, тэрэнэй ами наһанай түлөө тэмсэжэ эхилээ. Энэ тэмсэлынь хоёр һара үргэлжэлбэ.

Дүрэһэн энэ хүниие харанхы һуни больницада абаашаа һэн. Тэзд больницадань хэрэгтэй препарадууд тушаалдахадаа байгаагүй. Ибрагимовай ханинар үглөөгүүр болотор хүлеэнгүйгөөр дары городой бусад больницануудаар ябажа, шухала эм олоһон байна. Үхэхэ туйлдаа хүрэһэн нүхэрэйнгөө хажууда сосовой һахижа байхыень машинист Николай Семеновые үлөөгөө. Тиигээд һахижа байһан энэ нүхэрэйнгөө хэдэг ажалые тэдэнэр түлөөһэ абангүйгөөр ээжэлжэ хэдэг байба.

Гусман Ибрагимов татар хүн юм. Зүгөөр тэрээндэ шуһа хэхэ сагай болоходо ород Владимир Егишов, украин Иван Петренко, казах Махамбек Абдулкудусов, мүн бусадшье үндэһэ яһанай хүдэлмэришэд нүхэртөө туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлээ. Арһанһаамнай абажа Ибрагимовта табигты гээд хоёр долоо хоноод байхада 25 металлургнууд дурадхаба.

Коммунизм байгуулагшадай ёһо заншалай гол гуримууд Усть-Каменогорскын металлургнуудай ажабайдалай хуули ёһон болонхой. Хүн хүндэ хани нүхэр, аха дүү болоно гээд тэндэнь хэлэгдэнэ.

Ибрагимовай бэе һайжаржа байна гэжэ нютагай радиогоор мэдээсэгдээ.

ПОВЕСТЬҺОО БҮЛЭГ

Барадий Мунгонов

Сагаан һара

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь январиин 14-16-най номернуудта)

— Петрүүхэ, дуулалши даа. энэ шолмоёо. «Шонынтнай» гэхыень. Хүдөөгэй хүхэ зольбо шоные үхэр мал шэнгеэр манай болгоод дуугарнал. Ши, нүхэр, Булад, хайшанханаар дуугардаг хүмши даа? Мүнөөнэй зон яахадаа иигэжэ ама зайдан болошоо гээшэб, ойлгодоггүйлби,—гэжэ байжа Базар үбгэн баһа дахин зэмэлээд,— Мүр улыень хараач гээд баһа юу хэлэнэш даа юрэдөө?— гэжэ һураха зуураа, тархяа үлылгэжэ, хүбүүнэй нюур халта хараад абаба: «Энэ шолмошни, баһа юугээ түүрээнэб даа?»—гэжэ һэжэглэһэн янзатай.

— Шонын лэ мүр гээбы, нохойн мүрһөө һураггүй томо. Энэ һүниндөөл ябаһан хэбэртэй,—гэжэ Буладай хөөрэжэ эхилхэтэйнь сасуу үбгэжөөл аманһаа гааһаяа мулталан, залуу адуушанай урдаһаа хараад, тэшэ ядангяар һураадхиба:

— Хаана харабаш?..

— Энэ хөөрэлдөөень шагнажа ябаһан Петрүүхэ түргэхэн ойронь ерэжэ, хүбүүнһээ мүн лэ һонирхон һураадхиба:

— Али багта бэ?

— Энээхэн Элһэн-Хушуунай саана, эрье доогуур... Яагааб даа, уһанай хуушан ханааб бии ха юм, эгээл тэрэнэй тэндэ.

— Хаанаһаа ерээд, хайшаа ошоһон байнаб, мүрынь мүшхөөд үзөө гүш?—гэжэ Петрүүхэ бүри дүтэлэн, тэшэ ядангяар һураба.

— Хаанаһаашье ерэһыень ойлгоогүйб, адуумни сарья болотор гэшхэжэрхиһэн байгаа. Харгыгаар ябажа ябатараа гэнтэ эгсэ хажуу тээшээ халба буугаад, зүүлжээ ябашаһан байнал даа. Шэбэр-Таһархай руу гү, али Хажуу-Хушуун хүдар ошожо, ойдо ороо бэшэ гү даа...

— Зай, зай, ойлгосотой,—гэжэ Петрүүхэ нюдөө елэлзүүлэн, тэбдүүгээр дуугарба.— Халзуу баабай, ошожо хараяыл!

— Харахада болохошье юм ааб даа,ойрохон ха юм,—гэжэ үбгэжөөл, юундэшьеб, мүнөө өөрөө гэнтэ һанаа амаршагаар харюусаба. Хай даа, үбгэн хүн хадаа үхибүүн шэнгеэр орбогошохо ёһогүйб гэжэ һанаадхёо бэшэ гү даа. Тиигээд Базар үбгэн Буладтай һундалдаад, хүнгэрэг саһанда хушагдаһан хүдөө талын дундуур хойшоо годирон ошоһон ханхa зайдан харгыгаар хахиршэхир гэшхүүлбэ. Морхоондойн Петрүүхэ гэртээ монсойсо харайжа ошоод, моринshье бэшэ һаа, адуун түрэлтэй алагша гүүгээ эмээллэжэ унаад, хойноһоонь хондойсо хатаргаба. Удангүй тэдэнэр шонын мүр дээрэ ерэжэ, моринһоо буугаад, наринаар шэнжэлжэ үзэбэ. Халзуу баабай шонын мүр хургаараа хадхажа үзөөд:

— Энэ һүниндөө ябаа юм байна... Уйгаргүйл томо эрэ шоно хаш. Һая наашын үзэгдөө дуулдаагүй аад лэ, гэнтэ хаанаһаа бии болобо гээшэб, сиилынхэ ороолоншни?—гэжэ һанаагаа зобонгёор дуугарба. Арьяатан шонын мүр улые нюдөөрөө хаража, сохом тиимэ дайсан бии болоо юм байна гэжэ үнэншэхэдөө үбгэжөөлнай тугаарайнгаа һанаа амар байдалһаа хахасаһан янзатай. Петрүүхэ мүн лэ шонын мүр үзэһэнэй һүүлдэ түхэреэн хүхэ нюдөөрөө нүгөөдынгөө урдаһаа сошордонгёор хаража дуугарба:

— Хари дөө, хаанаһаа ерэбэ гээшэ бэ-э, убшыһан муухай зольбошни? Али Хёлгосоонойнгоо мал дахажа ерээ гээшэ гү? Хёлгосоондо шонотойхон гэжэ дуулаал һэм. Тэндэхи бригадын мал адууһа һулагүй баридаг лэ хаш.

— Юрэдөө тиигэжэшье болохол даа, шолмонуудшни. Хёлгосоондо малынь тураба гээд, наашань асархадамнай, шононуудынь эдихэ малгүй болоожо турабабди гээд, наашаа ерэлсэбэ хаяа, һа-һа-һа...

— Һэ-һэ-һэ, хари гыш даа үгы, һэ-һэ-һэ...

Тэдэ хоёройнгоо хөөрэлдөөе Булад ехэл һонирхожо, абяагүйхэн шагнажа байтараа эжэлүүдгүй һураадхиба:

— Халзуу баабай, эрэ шонохыень яагаад мэдэбэт даа?

Базар үбгэн нөөхил томо гааһаяа угжаха гэжэ яаралгүйхэн түхеэрхэ хоорондоо залуу хүбүүнэй нюур энеэбхилэн харасагаажа байгаад, удаахан хөөрэнэ:

— Минии шэнээн ой тайга зайгаа һаа, хуу мэдэхэ болохош даа. Эрэ шононь иимэ мүртэй, үлэгшэн шононь тиимэ мүртэй гэжэ илгаруулдаг болохол һэнши. Хай юрэдөө, мүнөө хүнэйшье, баахалдайншье мүр илгаруулхагүй тоогой хүн ябана бэшэ гүш? Һэ-һэ... Эрэ шонын мүр түб түхэреэн байдаг юм. Үлэгшэн шонынхинь гонзогоршог байха. Тиигэжэ мэдээрэй, залуу нүхэр.

— Үшөө үлэгшэн шоно бии болоо аабза гэжэ гү?

— Эрын байгаа һэн хойно эмэнь байгаа ёһотой. Эрэшни эмээе дахуулаад ябадаг ха юм,— гэжэ Петрүүхэ энеэбэ.

— Үгы, шимнай буга, хандагай мухарюулдаг хүн аад, юун гэнэ гээшэбши?—гэжэ үбгэжөөл үлэ мэдэг энеэбхилэн дуугараад:— Шоные хүнтэй бү жэшыш, эмэнь эрээе дахуулаад ябадаг юумэл,— гэжэ нэмэбэ.

— Буга, хандагай гэжэшье даа, үни холын хэрэг ааб даа. Мүнөө тиимэ юумэ дайралдахаяа болёо, хуулишье шанга болоо,— гэжэ Петрүүхэ артагад гэн харюу хэлээд, буруу тээшээ эрьежэ, Хүсөөтын голоор һарабшалан хараха зуураа:— Нөөхи адуумнай хаана ябана гээшэб даа? Алдаагүй һаамнай һайн юм һэн. Булад, адуунайнгаа хойноһоо ошоорой даа,— гээд һанаагаа зобонгёор дуугарба. Базар үбгэн мэхэтэйхэнээр Буладта эмнэөд, бэшэндээ хөөрэнэ:

— Үлэгшэн шоно ходо түрүүлээд ябадаг, тиихэдэнь эрэ шоно хамагай хойно һүүл даража ябадаг юм шуу. Харин залуу шононуудынь тэдэ хоёройнгоо дунда ороод, хоорондонь ябадаг байха, нүхэд... Зай, Петрүүхэ, саашань мүшхөөд үзэхэмнай гү, юун болоогшо ааб?—Үбгэжөөл залуу адуушан тээшэ эрьежэ, захирһан мэтээр дуугарба:—Ши, Булад, адуун руугаа ошоорой зэ. Юрэдөөл адууһа малаа миин орхихоор бэшэ, түүхэй бараатайхан саг болобол аа гүш. Эдэ убшануудшни гэнтэ һүйд хэхэдээл болохо уһан мүртэнүүдбши бы даа...

Буладын дурата дурагүйгөөр адуун руугаа ошожо. Петрүүхэ Базар хоёр ганса мориндоо һундалдаад, шонынгоо мүрөөр зүүлжээ ябаадхиба. Һүниин арьяатан зольбо балай ехэ годироншьегүй, нэгэ томо үбһэнэй һүри худар сэхэ ошоод, хоройнь углууда һариһанай һүүлдэ Хүсөөтэ горхон тээшэ ябашаһан байба. Саһа хүрөөр хирхагтан зурыһан, абар табар бургааһа һөөгүүдээр эрье захаяа шэмэглэһэн Хүсөөтэ горхондо мүнөөхи хоёрнай хүрэжэ ерэбэ. Уһа голые уламаар гаталһандал, хүр саһые хүүесэ оймуулан, нимгэхэн саһан хушалтатай горхоной мүлһэн дээрэ гарахатаяа сасуу Петрүүхэ моринойнгоо ама татажа, ута жолоогоороо урагшань заагаад, мэгдүү түргэнөөр дуугарба:

— Халзуу баабай, харыт! Урдаһаа үшөө нэгэ шоно ерээ лэ!

— Хари юрэдөө, тиимэрхүүл байха гэжэ һанаа һэм.

— Ондоо шонын мүр гээшэ гү? Али...

— Ондоо шонын мүр байгаа ёһотой.— Базар үбгэн зуд түргэнөөр, зуд хүнгэнөөр моринһоо буужа, урдаһаа, горхон дээгүүр ерэһэн мүр шэнжэлжэ үзэһэнэй удаа:— Тиигэбэл даа. Нөөхимнай эндэ үлэгшэн шонотоёо ниилэбэ... Мүнөөшни ороониинь болоожо байна аабза. Иигээд лэ эдэшни үдэһэн бэеэрээ амар заяа үзүүлхээ болихонь гээбы. Хайшан гээд эртээнһээ хороохо гээшэб? Хабхаан юумэ зүүхэ, амбаар-занга сабшаха яаха болобо гээшэ гүбди?—гэжэ гэмэрһэн асууһанай забһарайхяар дуугараад, һөөргөө мориндо аһажа, Петрүүхынгээ хойно түбхинэбэ.

Тэрэ зүүн тээгүүр хойшоо ноогоорон зурыжа, шобхогор хурса оройто хасууринуудаараа шүргэтэһэн Шэбэр-Таһархай хүрэтэр тэдэнэр хүр саһа махуулан, хоёр шонын мүр мүшхэжэ ошоод, гэдэргээ бусаба. Зууха яама, орбон нүүлэ, дошо ондили болоһон энэ нариихан ой соо морёор ябахаһаа байтагай ябагааршье ябахын аргагүй гэхээр юм. Теэдшье шононуудай хайшаа ошоһыень мэдэжэ абаа һэн хойноо саашань дахаадшье яалайб даа. Харин һөөргөө бусажа, тэдэнэр тэмсэхэ арга мүрөө бэдэрээ һаа дээрэ бэшэ гү?

— Халзуу баабай, та хабхаантай бэлэй гүт?—гэжэ Петрүүхэ нилээдгүй удаан дуугай ябаһанай һүүлдэ дуугарба.

— Анхандаа хада гурбан хабхаантайл хүн бэлэйб. Амбаар соомнай нэгэ углууда хэбтээ бэшэ аабы. Долоон заяанай ойроо хүртөөгүй, хуу жэбэ жонходо барюулшоо юм ааб даа, таахада.

— Тэрээхэн хабхаануудаа Шэбэр-Таһархай соо зүүжэрхиит. Халзуу баабай. Битнай баһа нэгэ тээ амбаар-занга сабшаһууб. Хаанахана сабшаа һаа дээрэ гээшэб?

— Шэбэр-Таһархайһаа дээшэлээд, Хажуу-Хушуунай нарһан тужа соо сабшаа һаа яаха юм? Хабхаан занга хоёрнай бэе бэеһээ холошог байгаа һаа дээрэ хаям даа... Теэд тэрэнээ хайшан гээд сабшахаяа мэдэхэ хүн бээзш даа?

— Мэдэжэ ядаха юун байхаб даа. Урдань Барбаадайн баабайн сабшаһан зангануудые харагша һэмби.

— Зай, тиигэжэ үзэеыл даа. Үглөөдэрһөө хойшо гаража, хабхаануудаа оложо асарха юм байна...

Тэдэнэр иигэжэ хөөрэлдэһөөр һөөргөө Хүсөөтэеэ хүндэлэн гараад, гүүртэ, отарадаа ойротон ерэбэ. Зүүн зүгһөө огторгойн хаяагай улам ехээр барайжа, аһан шадалаараа өөдөө зүдхэһэн үбэлэй үлэн шара нарые хүхэ-боро уняар соохоо үглөөнһөө хойшо гаргангүй, агзайма хүйтэн һалхяараа ара нюрган уруунь шэмэрүүхэнээр шэдэлэн, хормой, энгэр, заха уруунь нэтэрүүхэнээр шэгэлэн байһыень шоно гарюуһанда һаналаа табиһан мүнөөхи хоёрнай ойлгоншьегүй ябаа һэн. Иимэ һанаа зоборито, сошордолто байдалынь эндэһээ эхин һабагша татаад, түмэр утаһандал хаана хүрэтэр һубигдажа, абаахайн шулһэндэл хаана хүрэтэр хүрмэгдэжэ ошогшо ааб?..

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Дэлхэйн капитализмын кризис тухай

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

ээмдэн богоолшолхо шэнэ арга бэдэрнэ. Гэбэшье, хархис хүсэнүүд түүхын хүгжэлтые гэдэргэнь таташа шадахагүй. Алжир, Анголо, Кени гэхэ мэтэ оронуудһаа колонизаторнуудай эсэслэн намнагдаха үдэр тоотой болоо. Урда Африкада сүлөөрэлгын хүдэлөөн орьёлон бадарһаар, Урда Америка мүн лэ эдэбхитэ тэмсэлэй замда жагсаа. Бүхы дэлхэй колонизаторнуудһаа эсэслэн сэбэрлэгдэжэ, империализмын колонито ёһо гуримай үндэһөөрөө үгы болохо саг ойртоо.

Ази болон Африкын шэнэ гүрэнүүд хариин эзэрхэлгэ зонхилолгые үгы хэжэ, бэеэ дааһан гадаадын политика ябуулдаг болоод, өөрын национальна экономико тогтоохо ба бэелүүлхын түлөө эдэбхи зоригтойгоор тэмсэжэ байнад. Эдэ гүрэнүүдэй экономическа ба улас түрын хүгжэлтэнь империализмда эсэргүү, түрүү, революционно шэнжэтэй. Экономическа хүгжэлтэ багатай оронуудай, империалис гүрэнүүдэй хоорондохи зүришэлдөөн улам һүжэрэн хурсадажа үргэлжэлһөөр.

Социализмын илалта түгэс дабшалта, колониальна ёһо гуримай улам ехээр һандаран һалажа байһан ябадал империализмын хүсые улам буурууулна, элдэб гүрэнүүдэй хоорондохи, мүн капиталис орон бүхэнэй дотоодын экономическа ба политическэ зүришэлдөөнүүдые хурсадхана. Үмхирэн һалажа байгаа капитализм айхабтар шанга зүришэлдөөнүүдэй абарга соо ороод, үхэлэйнгөө эрмэг дээрэ ерэнхэй.

Мүнөө сагта үйлэдбэрилгын хүсэн ба үйлэдбэридэхи капиталис аргын зүришэлдөөн угаа ехээр хурсадаа. Гэхэтэй хамта нэгэ талаһаа, элдэб хэрэгсэл бүтээн гаргадаг үйлэдбэриие автомадаар зэбсэглэхэ техническэ арга боломжын, нүгөө талаһаа, капиталис дэлгүүрэй улам хорожо, бүри тогтууригүй болоожо байһан ябадалай хоорондохи зүришэлдөөнүүд капиталис экономикын тогтууригүй байдалые улам муудхаана. Капиталис оронуудай экономикын хэдэ хэдэн һалбаринууд (Франци ба Англидахи нүүрһэнэй промышленность, автомобильнуудые бүтээн гаргалга) нэгэ хэмһээ дээшэ гарахаяа болишонхой. Америкын Холбоото Штадуудта дайнай хойто үе соо үйлэдбэринь дүрбэдэхеэ кризистэ ороһон байха юм.

Үйлэдбэриин хараа түсэбгүй, эмхи гуримгүйһөө болоожо капиталис оронуудай экономикын хүгжэлтэдэ тохёолдодог тогтууригүй байдал орон бүхэнэй жэгдэ тэгшэ бэшээр хүгжэдэг ябадалһаа уламжалан улам һүжэрнэ.

Капитализмын гол орон гэгдэдэг Америкын Холбоото Штадуудай капиталис дэлхэйн үйлэдбэрилгэдэ эзэлдэг хубинь 1948 ондо 53,4 процент байһан аад, 1960 ондо 44,8 процент болоһон юм. Газаа тээшэ гаргадаг зүйлнүүдэйнь хуби 1947 ондо 32,5 процент байһан аад, 1960 ондо 18,1 процент болоо һэн. Дайнай хойто тээ экономикынь дүрбэдэхеэ кризистэжэ, уруугаа ороһоной удаа США-дахи хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 4—5 миллионһоо (хүдэлмэришэ хүсэнэйнь 7 процентһээ) дээшээ гарахаар тэгүүлнэ. 55-һаа дээшэ наһатай хүдэлмэришэд ажалаа нэгэтэ алдабал, дахинаа орохом гэжэ һаналтагүй шахуу юм.

Гүрэнэй монополис капитализмын эзэрхэн зонхилолго гансашье пролетариадай бэшэ, мүн бусад зоной: таряашадай, ремесленнигүүдэй ба городой дундуур зоной, монополис бэшэ буржуазиин шье зариманай байдалда хүндөөр нүлөөлнэ. 1952 онһоо 1959 он хүрэтэр США-дахи фермэнүүдэй тоо 776 мянгаар хороһон, энэл үе соо таряашадай оршонь 15,3 миллиард долларһоо 11,8 миллиард хүрэтэрөө доошоо ороһон, ондоогоор хэлэбэл, дүрбэнэй нэгэ хубинь хороһон байха юм. Жэжэ ба дундуур буржуазин зөөринь томо капиталһаа дулдыданги болонхой.

Гүрэнэй монополис капитализмын һүжэржэ байгаа оршон байдалда ажамидарха, эрхын, сүлөөгөө хамгаалхын түлөө тэсэгшэ, монополистнуудта эсэргүү хүсэнэй үргэн олоороо нэгэдэхэ арга нүхэсэл бии болоно.

Империализм бэрхэшээлнүүдһээ гарахын тула дэлхэйн дай үүдхэхэ, бүхэли нацануудай ажабайдалые аралжаа хонжооной зүйл болгохо гэжэ һэдэнэ. Нэгэ үетэнэй наһан соо дэлхэйн хоёр дай үүдхэһэн империализмын жэгшүүритэ муухай политикаһаа шалтагаалан, 80 миллион тухай хүнэй ами наһан алдагдаһан юм. XX зуун жэлэй түрүүшын хахадай турша соо дайн байлдаанда, тэрэнэй бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан гаргаша аманда багташагүй ехэ болоһон—4 триллион үлүүтэй долларто хүрэһэн байна. Энэ мүнгэ зөөреэр дэлхэйн бүхы хүн зон 50 жэлэй туршада миинтэ хилээмээр хангагдаха гү, али 500 миллион бүлэнэрэй орохоор болбосон гэр байранууд баригдаха бэлэй.

Капитализмын зүришэлдөөнүүдһээ үндэһэлэн, һандаргалга хюдалгын зэбсэг хэрэгсэлнүүд айхабтар ехээр бэлдэгдэнэ. Һүүлэй табахан жэл соо США-гэй сэрэгэй хэрэгтэ зорюулһан гаргашань 220 миллиард долларһоо дээшэ болоо. 10 жэлэй хугасаа дотор НАТО-гэй оронууд буу зэбсэг түхеэрхэ хэрэгтэ 500 миллиард үлүүтэй доллар гаргашалһан байна.

Дайн байлдаа үүдхэдэг байгуулалтын үндэһөөрөө үгы хэгдэхэ сагынь ойртоо. Империализмын дотоодын ба гадаадын политикада эсэргүү, үлэсхэлэн хооһон байдал тохёолдуулдаг хархис политикада эсэргүү, дайн байлдаанай политикада эсэргүү арад түмэнэй тэмсэл үдэрһөө үдэртэ үргэдэн дэлгэржэ байна.

Коммунистическэ общество байгуулха гайхамшаг Программа баталан абаһан Советскэ Союзай һүр жабхаланта алхам, социалис оронуудай амжалтанууд уласхоорондын хүдэлмэришэнэй ба ниитэдемократическа хүдэлөөнэй хүсэн дээрэ хүсэ нэмээн жагсаана. КПСС-эй Программа дотор иигэжэ тодо хурсаар онсолон хэлэгдэнэ гэбэл:

«Социалистическэ революцинууд, империализмда эсэргүү национально-сүлөөрэлгын революцинууд, арадай демократическа революцинууд, таряашадай үргэн ехэ хүдэлөөн, фашис ба бусад хэрэгы шэрүүн гурим байгуулалтануудые унагаахын түлөө олонитэ арад зоной хэдэг тэмсэл, национальна дарлалтада эсэргүү бүгэдэниитын демократическа хүдэлөөн—эдэ бүгэдэ хадаа капитализмые һуларуулдаг, һандаргадаг дэлхэйн революционно нэгэ хүсэн болон нэгэдэжэ байна».

Б. ГАТАНОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар нүхэр М. К. Барсук гэгшые шагнаха тухай

60 наһа гүйсэһэнтэйнь, 40 жэл багшын, хүмүүжүүлхы ажал ябуулһантайнь дашарамдуулан, Улан-Удын санаторно 28-дахи һургуулиин директор нүхэр **Барсук** Мария Константиновнае Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

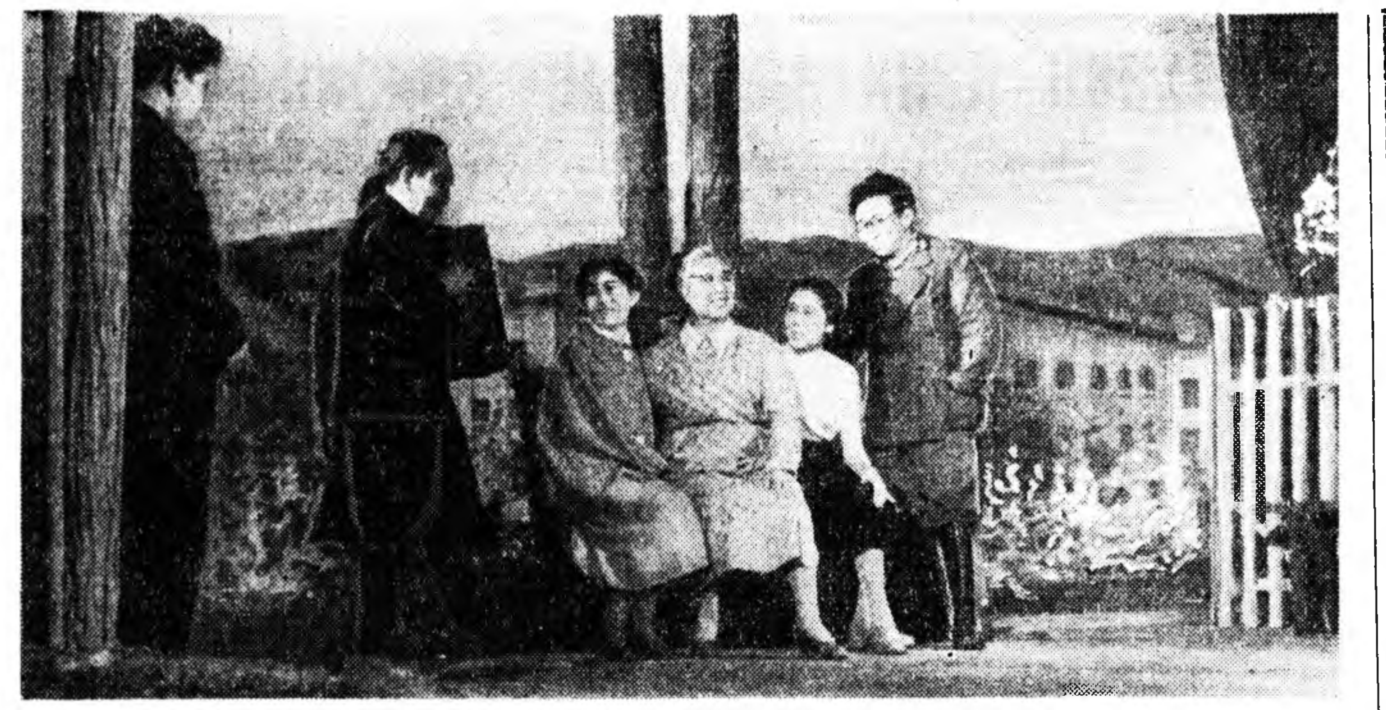
Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. СУЕТИН.
Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улан-Удэ, Советүүдэй Байшан.
1962 оной январиин 13.

Бичурын совхозой 3-дахи отделениин 1-дэхи фермын коммунис ажалай ударник. һаалишан Цыренсу Бадмацыренова нёдондо үнеэн бүриһөө 2400 литр һү һааха гэһэн уялгаа үлүүлэн дүүргээ һэн. Тэрэ СССР-эй Верховно Советэй һунгалтын хүндэлэлдэ, байгша ондо унгарһан жэлэйхиһээ ехэ һү һаахаар шиидэбэ. Зураг дээрэ: Ц. Бадмацыренова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«Залуу наһан» гэжэ Цырен Шагжинай шэнэ зүжэг Хөца Намсараевай нэрэмжэтэ Бурядай гүрэнэй театр һаяхан табиба. Зүжэгэй гол рольнуудта Дарима — С. У. Уладаева, Дондок — Г. Б. Бутуханов, Жортон — С. Д. Будажапов, Анна Федоровна — РСФСР-эй габьяата артистка М. Н. Степанова, Боди Бодиевич — БурАССР-эй габьяата артист Г. Ф. Лосев, Пэлжэд — Л. А. Абушеева гэгшэд наадаа.

Энэ зүжэг дотор мүнөө үеын залуушуулай гайхамшагта ажал, ажабайдал харуулагдана. Тэрээн соо энеэдэтэйшье, гомодол гашуудалтайшье ушарнууд яһала үнэншэмөөр гүйсэдхэгдөө. Театрын коллективэй бэелүүлһэн шэнэ зүжэгөөр харагшад ехэ һонирхоно. Зураг дээрэ: «Залуу наһан» зүжэгэй һүүлшын бүлэгһөө.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

СУУРХАҺААР...

Боро хараанаар Үдын совхозой гурбадахи отделениин түб—Баянгол тосхоной зүүн хойно оршоһон малай байрада зайн гал яларшаба.

Хашаагай баруун захын багахан хорёо соо набтархан, наһажаал болоһоншье һаа, хүдэр бэетэй эхэнэрэй үнеэгээ һаажа байхань харагдана.

Энэмнай Баянголой баялигые арьбадхагшадай нэгэн — Цырма Цыбиковна Базарова гээшэ. Тэрэ мүнөө арбан юһэдэхи жэлээ энэ ажал дээрэ ябажа байһан, нютагай эгээл хуушанай, дүршэл ехэтэй һаалишан болоно.

Үнгэрһэн жэл Цырма Базарова харууһалжа байһан 20 үнеэдэйнгээ толгой бүриһөө 1970 литр һаажа, совхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

Н. Галданов.

Хори.

Уланүдэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00 — «КПСС-эй Программа шудалнабди» гэһэн циклһээ дамжуулга. 19.15—«Япондо болоһон уулзалга» гэжэ документальна кинофильм. 19.35—Һүүлэй һониннууд. 19.45—«Тайна Страдивари» гэһэн документальна киноочерк. 19.55—Сэрэгэй Забайкальска округой ансамблиин концерт. 20.55—«Обманутые» гэжэ уран һайханай фильм.

Тобшохоноор...

Үбэлэйнгөө амаралтын һүүлээр Заиграйн Үнэгэтэйн дунда һургуулиин һурагшад шулуугаар баригдаһан гурбан дабхар һургуулиин шэнэ байшангай богоһо алхабад. Энэнь классай 13 таһалгануудтай, спортын, уншалгын уужам һаруул залнуудтай, химиин, физикын, биологиин кабинедүүдтэй. Энэнэй ашаглалгада үгтэһэнэй ашаар лэ һурагшад нэгэ халаанда номоо үзэхэ аргатай болоо.

Тус байшан халуун ууралаар дулаасуулагдадаг. **С. Тюлюнин.**

◆ **Курумканай совхозой** 3, 4-дэхи отделенинүүдэй түб—Аргада тосхондо 300 гаран үрхэтэ айлнууд ажаһуудаг. Эндэ 250 хүнэй һууритай клуб бии, тэндэнь үргэн экрантай кино тодхоотой.

Киномеханигууд Л. Аюров А. Колмаков хоёр ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандана. Киногой дүүрэхэтэй сасуу, үглөөдэр харуулагдаха фильм тухай соносхогдодог. Гадна радиогоор дамжуулагдана.

Н. Кузьмин.

Саг агаар

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байжа, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 26—28, үдэртөө 14—16 градус хүйтэн байха.

Январиин 20—21-нэй үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйшэг байжа, саһан орохогүй байна. Зүг бүриһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 32—37, үдэртөө—19—24 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Хилын саанаһаа

Совет айлшаниие малиинхид халуунаар угтаба

БАМАКО, январиин 16 ТАСС-эй корреспондент Р. Серебрянников иигэжэ дамжуулна:

Малиин Республикын правительствын уряалаар хани ёһоор эндэ айлшалжа ерэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микояниие Малиин Республикын ниислэлэйхид мүнөөдэр хани халуунаар угтаа. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо А. Л. Орлов, Гадаадын оронуудтай экономическа холбоо барисаа байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо А. И. Алиханов болон бусад хүнүүд А. И. Микоянтай хамта эндэ ерэлсээ.

А. И. Микоянай ерэһэнэй хүндэлэлдэ зорюулагдан Бамакода нацын салют үгтөө.

Малиин Республикын президентын түлөөлэгшэ гүрэнэй министр Жан-Мари Конэ, Малиин Республикын Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Махмане Хайдара, Бамако городой мэр Сунгало Кулибали, Суданский союз гэжэ партиин политбюрогой гэшүүд, парламентын депутадууд, элитэ ехэ ниитын ажал-ябуулагшад, ороной олониитын демократическа организацинуудай түлөөлэгшэд хүндэтэ совет айлшаниие аэродром дээрэ угтаа.

СССР-һээ Малиин Республикада байдаг элшэн сайд А. И. Лощаков, советскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд А. И. Микояниие угталсаа.

Советскэ Союзһаа ерэһэн хүндэтэ айлшаниие—Африкын арадуудай үнэн сэхэ ханиие —Бамако городой хүн зон хани халуунаар, баяр баясхалантайгаар угтаа. Аэродромһоо байха болоһон байра хүрэтэрхи замдаһь эндэхи хүн зон харгын хажуугаар зогсожо, А. И. Микояниие амаршалаа. Хадуур болон балта зураатай улаан бүдүүд городой үйлсэнүүдтэ татаатай байгаа. А. И. Микоянай ерэһэнтэй дашарамдуулагдан Бамакода, мүн дүтэ шадарайнь районуудта мүнөөдэр амаралтын үдэр соносхогдоо.

БАМАКО, январиин 17. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдын хойно СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Малиин Республикын президент, премьер-министр Модибо Кейтадэ айлшаар ошоо.

БАМАКО, январиин 17. (ТАСС). Малиин Республикын правительствын уряалаар эндэ ерэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян орон соогуур аяншалхаяа мүнөө үглөөгүүр Бамакоһаа гараа.

Аяншалгынгаа түрүүшын шатада тэрэ Маркала город хүрэхэ юм. Энэ город Малидахи болон бүхы Баруун Африкадахи хүдөө ажахын гүрэнэй томо предприятиин штаб-квартирада — Сегуда дүтэ байдаг юм.

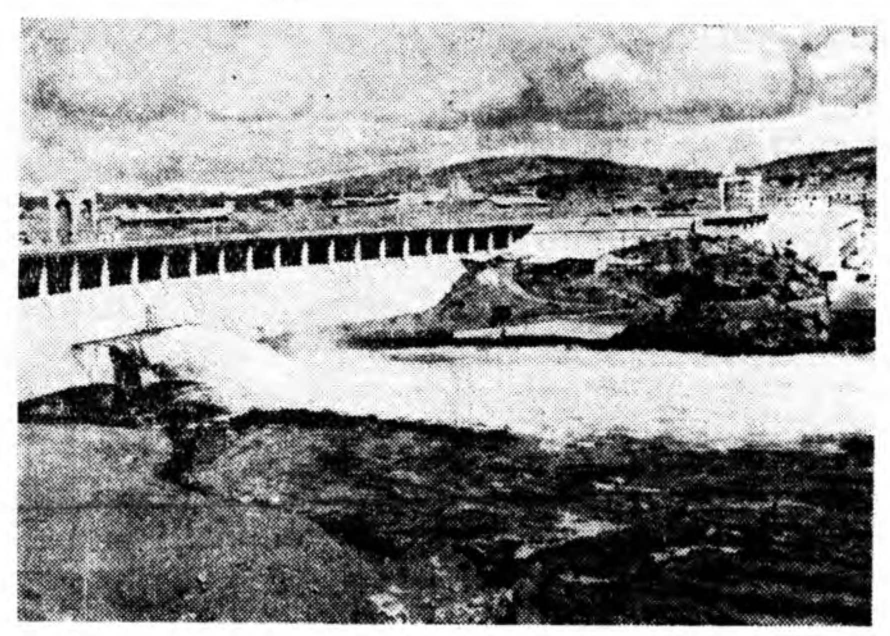
ООН-эй Ге[...] Ассам[...]

НЬЮ-ЙОРК, [...]
(ТАСС). Анго[...]
эсэргүү һүйдхэл[...]
тугалиин правит[...]
соохын, энэ ар[...]
тодорхойлхо, б[...]
байдалтай болох[...]
дэрүүлхын тула[...]
Нацануудай Орг[...]
лэ эрид шанга [...]
абаха ёһотой гэ[...]
хи байдалые [...]
ральна Ассамбл[...]
сиин зүбшэн хэл[...]
лэһэн Польшын[...]
Либериин, Кон[...]
виль ниислэлтэ[...]
эрилтэ хэһэн ба[...]

Польша болон[...]
зохёоһон резол[...]
тые Польшын т[...]
Левандовский [...]
жэдэ дурадхаһа[...]
резолюци хадаа [...]
таг зониие олон [...]
далгые, Анголын [...]
гүүгээр Португа[...]
альна засагаарх[...]
сад хашалта хэ[...]
эрид шууд буру[...]
на.

Тус резолюци [...]
галиин правитель[...]
шье дэмжэлгэ бо[...]
жа, тэрэ тоодо [...]
лон сэрэгэй мат[...]
туһаламжа үзүүл[...]
нуудта һанамжа[...]
һан байна. «Анго[...]
альна дай хэжэ,[...]
дын эб найрамда[...]
байдалда гай тү[...]
жа байһан», мүн [...]
асуудалаар Аюу[...]
дэй болон Генера[...]
блейн резолюцин[...]
даггүй Португал[...]
хэмжээ абаха т[...]
яаралтайгаар ха[...]
ень энэ резолю[...]
Соведтэ һанамжа[...]
хаһан байна.

НАТО-гэй тала[...]
союзнигые үмөө[...]
Польшын болон Б[...]
золюцида эсэргүү[...]
колони эзэлэгшэ [...]
гэрүүлжэ эхилээ[...]
болон Англиин де[...]
түлөөлэгшэд ООН[...]
забһарлалгын үе[...]
хэдөө энэ резолю[...]
хэгүй байһанаа х[...]
дэнэр Африкын [...]
оронуудта заналт[...]
лалта хэжэ, НАТ[...]
талдаг политик[...]
дэмжэхыень баа[...]
оролдоно. Португ[...]
тельство тухай х[...]
һаа, тэрэнэй ООН[...]
лэгшэ Анголодох[...]
хай асуудалаар О[...]
лан абаһан ш[...]
дэмжэхэгүйбди [...]
дүүлһэн байна. [...]
делегат тус асуу[...]
ральна Ассамбле[...]
саар» зүбшэн [...]
убайгүйгөөр х[...]
һүүлээр заседани[...]
ехэ зүрюугээр га[...]

УГАНДА. Оуэн водопадтахн гидроэлектростанциин хаалта.
ТАСС-эй фотохронико.

Гурбан гүрэнэй зүблөөн хүдэлмэреэ дахин үргэлжэлүүлжэ оробо

ЖЕНЕВА, январиин 16. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай асуудалаар гурбан гүрэнэй (Советскэ Союзай, Великобританиин, Америкын Холбоото Штадуудай) зүблөөн) мүнөөдэр Женевэдэ хүдэлмэреэ дахяад эхилээ. Хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгтэһэн мэдүүлгэ соо иигэжэ мэдээсэгдэнэ. Зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан документнүүд болон дурадхалнууд мүнөөдэрэй 350-дахи заседани дээрэ саашадаа зүбшэн хэлсэгдээ.

Гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэдэй удаадахи заседани үглөөдэр болохо.

Конгодо боложо байһан у[...]

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, январиин 17. (ТАСС). Конгын Республикын президент Касавубу Антуан Гизенгые Конгын премьер-министрын орлогшын тушаалһаа гаргаха тухай Указда гар табяа.

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, январиин 17. (ТАСС). Орон доторхи байдал тухай үсэгэлдэр мэдүүлгэ хэхэдээ Конгын премьер-министр Сирил Адула иигэжэ мэдүүлээ. Правительствода сэбэрлэлгэ хэгдэжэ болохо байһан тухай асуудал мүнөө хаража үзэгдэжэ байнхай. Правительствын составта хубилалтын болоходо Чомбе гэгшын толгойлдог «Конакат» гэжэ партиин түлөөлэгшэд оролсожо болохо байна гээд Адула заагаа. «Конакат» партиин түлөөлэгшэдэй правительствода оролсолго Катангын провинциальна суглаанай сессиин һүүлээр г-н Чомбе гэгшын абаһан шиидхэбэриһээ дулдыдаха» гэжэ Адула мэдүүлээ.

Гизенгын тушаалһаа гаргагдаһан тухай тогтоходоо, Адула иигэжэ хэлээ. Стэнливильһээ ниислэлдэ тэрэнэй дары түргэнөөр ерэхэ тухай Конгын парламентын депутадуудай палатын гаргаһан шиидхэбэриие тэр[...] гээгүй». Гизенгд[...] мэлэлгэ хэһэнэй [...] рэниие тушаалһа[...] тухай указда [...] лиин ёһоор Каса[...] биһан байна.

ПАРИЖ, ян[...] (ТАСС). Гизенгэ[...] хохо тухай резол[...] депутадуудай пал[...] дуунай болоходо, [...] шүүдэй хахадын[...] тадуудай 67-ниин[...] гөөгүй гэжэ Ф[...] агентство заана.

НЬЮ-ЙОРК, ян[...] (ТАСС) «Нью-Йор[...] жэ газетын [...] ёһоор Конгын [...] нистр Сирил Аду[...] делидэ Вашингто[...]

Китондо батал[...] гээ бэелүүлхэ ту[...] Адула г-н Чомбе [...] шатайгаар хөөрэ[...] дэнь президент К[...] нэй секретарь Ра[...] ханаа.

Гайхамаар һонин гурбан ушар

Ан арьяатанай аяг зан, түхэл маяг табан хургандаал адли мэдэхэ, тухайлха болоһон, үнинэй суута ангуушан тухай энэ хөөрэлдөөмнай үргэлжэлхэ. Орон нютагтаа энэ хүмнай ангууша Доржо, мэргэн Доржо гээд алдаршанхай юм.

Хараха янзада залуугайнгаа шандааһа шадал табяагүй, солбон бушуу, жэрбэгэр шэнгэхэн һахалтай, жаран наһандаа дүхэһэн хүн. Үе наһан соогоо олон юумэ үзэһэн юм ааб даа. Хорон хурса һоёо хадхуууртай бодон гахайтай, олон унзага толгойтой гүрбэл могойтой, ойн хара бартахитайшье нэгэтэ бэшэ улаан нюураараа ушарһан, хам орожо тулалдаһан, хаба хүсэеэ һайса туршалдаһаншье байха.

Богонёор хэлэхэдэ, боориин орой-до бэлшэһэн бутые ябууд дунданъ бүдэрүүлдэг, хадын хабшууда хороһон хандагайе харайса дунданъ халтируулдаг, бажуухаар ерэһэн бартахитай бар хүсөөрөө тэн байлдадаг—тайгын иимэ баатар лэ даа, ангууша Доржо гээшэмнай! Тэрэнэй баян намтарыень үрэгүй хооһон хөөрэлдөөгөөр хизаарлаһанай хэрэг бии аал?

Ангууша үбгэмнай бидэнэй гуйлтые дуратайгаар хүлеэн абаба. Зүгөөр тэрэнэй ой ухаанда хэзээдэ мартагдашагүй мүр сараа орхиһон ушаралта үйлэ хэрэгүүд яһала олон, арсалтагүй олон байгаа бэзэ. Тон түрүүн бидэниие ойн хара эзэн —бартахил ехэтэ һонирхуулаа ха юм. Энээн тушаа гурбан һонин ушар хөөрэжэ үгэбэ. Зай, шагнаял даа, энэнь юун тухай юм ааб?

— Бүри һаяхан даа, 1953 оной намар (хүйтэржэшье байгаа гээшэ һэн ха) гэр бүлөөрөө малда хүдэлжэ байгаабди. Хайнаг хашарагуудаа үһалхаяа үдын үеэр соолго ошожо ябахадам, гэнтэ юумэнэй ара таладам аягүйгөөр шуухирха, хэрхирхэ абяан дуулдабал даа. Эрьеэд харан гэһээм, бэдьхэгэр томо бартахи хорёод метрын газарта хойнохономни бии шадалаараа табилуужа ябабал. Иихэдэнь яалтайб? Удаан нарилжа бодолтой бэшэ, түргэн сагаар лэ арга хургаа бэдэрхэ, амин голоо абарха ушартай болотдоо юм бэзэ. Сахюур буугаа араһаа һуга татан мулталаад, ябууд дундаа мэргэлэн хэтэеэ сахюурдабаб. Талаан буруулхадаа, тэрэмниншье һүрэбэгүй.. Ондор ондор гүйхэдэнь, хоёр далбагар шэхэниинь ээзгүй юумэндэл өөдэ уруугаа һульмаганажа, ангалзаһан аманһаань шоно шүдэдынь ирзайшанхай, улам дүтэ, бүрил ойрхоно болоһон шэнги. «Наһан соогоо бартахиие алажа, хюдажа ябаһан хүн хэзээ нэгэтэ шортоо өөрөө хүнэһэниинь боложо хосордог» гэһэн домогто үгэ хүүр һанаандаа оруулбашье, зүрхэеэ доро даража, буугаа дахяад сахюурдабаб. Үгы даа, үгы, миил шортоо! Одоошье иихэдэнь яалтайб? Аймхай, шандаган зүрхэтэйшүүлэй зүрхэеэ тэһэрхээр, һүнэһөө халихаар шахардуу саг болоод байгаа бшуу!

Оройдоол табан метр зайтай газарта хажуудамни тон дүтэхэнэ ерээд байхадань, «хоёрой нэгэн болуужан» гэжэ хатуу сэдьхэлээр болоод, баһа дахин наяруулха һанаатай һүүлшынхеэ мэргэлжэрхихэб. Нюдэ сабшаха зуура буугаймнай дуун нэержэ, хоёр холхогор нюдэнэйнь хоорондохоно, тогооной оёор шэнги түнтэгэр духынь тэг дундахана тудаһан байбаб. Сахюур буугаймни һүүлшынхеэ лаб һүрэнгүй байшоо һаань, яаха байгаа һааб? Олые бодоһоной хэрэг юуб—тэндэмни тэһэ дарахал байһан юм бэзэ.

Ами наһанай заяан байдаг гэлсэгшэ. Тэрэнэй хэр үнэн зүб байһыень өөрөөшье мэдэгшэгүйб. Болоһон ушарынь иимэл байгаа юумэл даа, —гээд холын бодолдо бүхы сэдьхэлээрээ эзэлэгдэһэн шэнги агшан зуура дуугай һуутараа, хөөрөөгөө дахяад үргэлжэлүүлбэ.

—Тэрэмни томо гэгшын азарга баабгай байба. 15 пүүд сэбэр мяхан гараа һэн ха. Ууса дээрэнь һөөм тухай сула өөхэн байһан бэлэй. Арһыень үбшэжэ, хэмжээд үзэһэмни, утаашаа 18 һөөм болоһыень мүнөөшье мартагшагүйб. Хэнэйшье мэдэхээр, томо азарга адуунай арһан арайхан лэ гэжэ 12—15 һөөм болодог гээшэ ааб даа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо холо дүтынһье газарта ябахадаа, сахюур буугаа бэедээ абажа ябахаяа огтолон болиһон бэлэйб...

Хөөрэлдөөмнай үргэлжэлһөөр байтараа улам һонирхолтой, улам гүнзэгы удхатай боложо, сагай ошоһон, үгыншье балай мэдэгдэбэгүй. Бүри һонин, үшөө юун тухай, ямар ушар хөөрэгшэ ааб гээд үни холын үльгэр туужа шагнахаяа байһандал шэхээ табин, анхаран һуубабди.

—...Тэрэ гэһээр үнихэн болооб даа... гэһээр урда сагай домог туужа уудалан хөөрхэеэ байһандал, улаан дүнзэтэй тамхяа бага-бага бааюулан, иигэжэ эхилбэ:—һанахадам, лаб гушал хүрэжэ ябаа һэн хаб. Тиихэдэ гансаараа бэшэ, харин хани нүхэртэеэ хамта хэрмэшэ, булгаша нохойнуудаа дахуулан-хай, хүбшэ агнахаяа гарабабди. Түрүүшын хярмаг саһанай һаял унаад байһан үе бэлэй. Яба-ябаһаар, Ялаатын ташалан хүнтэрөөд орхин сасуу, гэнтэ бартахиин эшээн дээрэ буушабабди. Зүгөөр агнажа ябаад, иимэ ушартай тохёолдоходоо, тэрэниие тэндэнь тарайлгангүй зайлажа, орхижо гараха гээшэ ангуушанай хэлэн дээрэ ехэл бирагүй, өөдэгүйдэ тоологдодог. Һуга харайн гүйжэ гарахагүйнь тулада үүдэ, үрхыень модо шулуугаар һайса таталаад, бүглөөд, һүүлээрнь хүндэтэ амбан айлшанаа аятай зохидоор «һэрюулжэ» эхилбэбди. «Уряалгүйгөөр» ерэбэт гэһэндэл, тэрэмнай харанхы нүхэнэйнгөө оёорто уур сухал, хөөрүүшэг зоной хэлсэдэг ёһоор энээхэн үедэ оршон тойрон тазар дайда шэшэржэ, дорьбожо байна гэхээр гани галзуу боложо, үрхэ хушалтаяа үргэжэ хаяхаар хүрхирбэ. Уряалгүй айлшанай угтамжа, хүндэнь мэдээжэ ха юм даа. Тэрэниие эшээн сооһоонь гаргахагүйе оролдон, хүшүүргэ модороо хэдышье гасажа, хүшэжэ байтарнай, уур сухал дундаа хушалтала өөдэнь хобхо ёбороод, гани галзуу юумэ гаража ерэлэй. Секунда, минутаар тооломо, одооошье ами наһан дээрээ ортоод байһан энэ шиидхэхы үедэ «хэн—хэнээ» гэһэн асуудал эрид хатуугаар табигдаа бшуу! Үхэл амин хоёройнгоо хилгааһанай эрмэг үзүүр дээрэ арай шамайхан тэнсэлдэжэ байһан энэ үедэ нүхэрни ехээр бахардаа юм һэн гү, али айхабтараар сошоһон, айһан юм гү, бү мэдэе, буугаа хажуу тээшэнь годорсо шэдэжэрхёод, бии шадалаараа тэрьедэн гүйшэбэл даа. Өөрөө буудажа тон үрьдэхэгүй байһандаа, аргаа ядахадаа, хоёр хуумагар шэхэндэнь хам шүүрэн аһашабаб. Бартахи гээшэ шэхэндээ тон мээхэй, хүзүүндээ хүшэгүй арьяатан гэжэ илангаяа ангуушад хэр угһаа хойшо хэлсэдэг шуу. Түр зуура, тэм байлдан, үсэд шангаар тулалдаһанай эсэстэ, тэрэмни үрөөһэн гарыемни бүхы бэеэрээ нуга даран унашаба. Тиибэшье һаань баруун шэхыень бажууһан зангаараа табяагүй, тархи хүзүүень хажуу тээшэнь хазайтар мушхаһаар лэ байбаб. Амисхаалайнгаа нэгэ бага намдахада, зугадажа арилшаһан нүхэрөө «ерэжэ хадхыш даа, бүхөөр баряад байнаб, алдахагүйб, табихагүйб» гэжэ байжа бии шадалаараа ооглобоб, дуудабаб. Жэшээлэн хэлэхэдэ, гунан сарын шэнээн хүндэ арьяатаниие өөдэнь үргэжэ лагаад бодохобши даа. Нүхэрөө арай-хэрээ гэжэ дуудажа асараад, хүдхэ арьяатанаа хутагаар хадхуулжа алуулһан бэлэйб...

...Бартахи гээшэ ангай мяхые һөөл зохидоор үжөөжэ, гутаажа эдихэ ехэ дуратай амитан. Энээниие би хоёр нюдөөрөө хаража гайхаһан хүм. Нэгэтэ агнууриһаа бодон гахай олзотой бусажа ябана гээшэб. Харгыдаа лаг таһа эсэһэндээ тэрэнээ гэртээ дүтэхэнэ асараад, моринд oo ошобоб. Аяга сайгаар яаража байжа ундаа харяагаад, нөөхи газартаа бушуухан ерэн гэһээмни, бариһан олзымни үнэршье огто байбагүй. «Яашоо гээшэб?» гэжэ өөрһөө асууһан мэтэ ушар удхыень ойлгожо ядан, байра дээрээ зогсоһон зандаа гайхажа тагнабаб. Мүр улыень наряар мүрдэһөөр байтараа, юунэйшьеб даа саашань шэрээд ошоһыень тухайлбаб. Нара орохошье дүтэлжэ байба. Моринойнгоо жолоо модондо габшагайхан торгожорхёод, «хулгайшанай» халуун мүрыень мүрдэһөөр саашалбаб. Гэнтэ обёоржо харан гэһээмни, тээ холохоно томо гэгшын азарга баабгай бодон гахайемни дороо дараад, ехэл сүлөө забдагүй газарта булажа байба. Тагаантай бирдаанхаяа яаралгүйхэн тодхоод, мэргэлжэ-мэргэлжэ нэжэгэнүүлжэрхиһэмни, хүйхэр хулуушамни оро бодогүй хүнтэршоо бэлэй. Тиигэжэ нэгэнэй орондо хоёр олзотой болоод, бардам баян бусаһан бэд даа гээд, захын холо Закамен нютагай мэргэн суута ангуушан Доржо Аранчанович Базаров гайхалтай һонин гурбан ушаралта ябадалаа тобшо тэдыхэнээр, имэрхүүгээр түгэсхэһэн бэлэй...

Ч-Ц. САНЖИЕВ бэшэжэ абаба.

4:4 ТООТОЙГООР

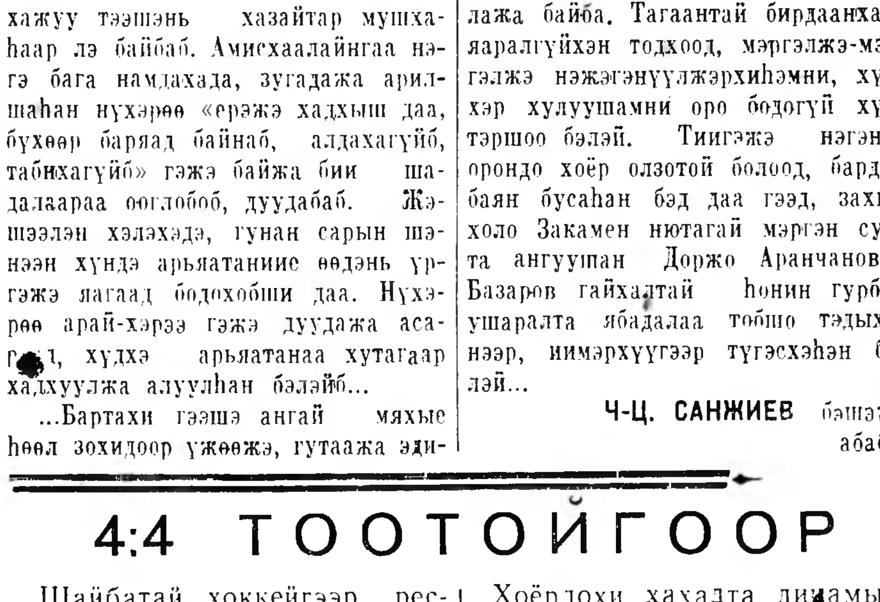
Шайбатай хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө 6 команда мүрысэнэ. Тэдэнэрэй дундаһаа «Динамо», ПВЗ-гэй «Локомотив» бүлгэмүүдэй команданууд түрүүлжэ ябана. Һаяхан эдэ хоёр командын спортсменүүд Бурядай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ уулзаа.

Нааданай эхилхэтэй сасуу «Динамын» хоккеистнэр айхабтар шангаар добтолжо, нүгөөдынгөө воротагай дэргэдэ ехэ аюултай байдал тохёолдуулна. Тиин добтологшодой нэгэниинь холоһоо айхабтар мэргээр шайбаа сохижо, ворота руунь оруулжархёо. Теэд энэ тоонь нааданай түрүүшын үеын дүүрэтэр хубилаагүй.

Хоёрдохи хахадта динамынхид добтолгоёо бүри шангадхана. Зарим үедэ «локомотивайхид» бүгэдөөрөө воротагаа хамгаалха баатай болоно. Тиигэбэшье үшөө хоёр шайба алдажархёо. Тиихэдэнь ПВЗ-гэйхид арайхан гэжэ нэгэ шайба ворота руунь сохижо оруулаа.

Һүүлшын 3-дахи үедэ паровозо-вагонно заводой түлөөлэгшэд эмхи гуримтайгаар наадаа. Тиигэжэ удаа удаагаар гурбан шайба сохижо оруулжархёо. «Динамынхид» харюугаа абахаяа хэды оролдобошье, нааданай дүүрэтэр арайхан нэгэ шайба оруулаа. Тиигэжэ түрүүлжэ ябаһан хоёр командын уулзалга 4:4 гэһэн тоотойгоор дүүрэбэ.

Ц. Батуев.

Зураг дээрэ: «Динамо», «Локомотив» командануудай уулзалга.
Л. Хайдуровай фото.

Фашистска гэмтэдэй сүүд эхилээ

ТАЛЛИН, январиин 16. (ТАСС). Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ совет хүнүүдые олоор алаһан фашистска бүлэг гэмтэдэй сүүд Эстониин Тарту городто эхилээ.

Гитлерэйхидэй туһамаршад Эстониин националистнууд Юхан Юристе, Карл Линнас, Эрвин Викс гэгшэд сүүдлүүлэгдээ. Тэдэнэр Тартуда 1941 оной зун байгуулагдаһан концентрационно лагерьта хүтэлбэрилхы тушаал даадаг байгаа. Энэ лагерьта ямаршье гэм хээгүй 12 мянга гаран хүн богонихон үе соо алуулагдаһан юм. Тарту городһоо дүрбэн километрын газарта байдаг противотанкова нүхэн соо хүн зониие олоор буудан аладаг байгаа.

Энэ хэрэгые Эстониин Верховно сүүдэй уголовно хэрэгүүдэй талаар судебнэ коллеги хаража үзэнэ. Верховно Сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо П. Афанасьев заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууна. Эстониин прокуророй орлогшо юстициин гурбадахи классай гүрэнэй советник К. Киммель гүрэнэй зүгһөө гэмнэлгэ хээ.

Сүүд нээмэлээр, эстон хэлэн дээрэ хэгдэнэ. Ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд сүүд дээрэ байлсана. Гэршэнэр болгогдожо, 68 хүн — концентрационно лагерьта һуугшад. фашистнуудай гэм хэхые нюдөөрөө хараһан Тартугай болон дүтэ шадарайнь һууринуудай хүнүүд уригдаа.

Мүнөө үглөөнэй заседани дээрэ гэмнэлгын тобшолол соносхогдоо.

Сүүдэй үедэ сүүдлүүлэгшэдэй хоёр һуури хооһон байгаа: Викс мүнөө үедэ Сиднейдэ (Австрали), Линнас—Нью-Йоркдо (США) байдаг.

Редакторай о[...]
С. Б. БАЛЬЖ[...]

Манай адрес, телефо[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленина, [...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ре[...] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: партий[...] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и совет[...] тельства — 47-59, промышленности и транспорта, [...] —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоров [...] отдел переводов и корректорская — 35-95. бух[...] 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры [...] АССР.

Н00576. Зак. №[...]